

Avaluació Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona

Cens d'habitatges i avaluació de necessitats de l'any 2019

Avaluació

Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona

Cens d'habitatges i avaluació de necessitats de l'any 2019

Informe definitiu

Gener de 2021

Tipus d'avaluació:

Avaluació de necessitats

Avaluació encarregada per:

Ajuntament de Barcelona

Avaluació finançada per:

Ajuntament de Barcelona

Avaluació realitzada per:

Ivàlua

Equip de treball:

**Marçal Farré Ribas i Anna Segura
Lladó**

© Institut Català d'Avaluació de
Polítiques Públiques (Ivàlua), 2019

Aquesta obra està subjecta a la
licència Creative Commons de
Reconeixement-NoComercial-
CompartirIgual 4.0 Internacional.

Es permet a tercers distribuir, retocar
i crear a partir de l'obra llicenciada
de manera no comercial, la
distribució de les quals cal fer-la amb
una llicència igual a la que regula
aquesta obra original.

Ivàlua

**Institut Català d'Avaluació
de Polítiques Públiques**

C/ Pau Claris 108, 4t 1a

Barcelona 08009

Tel. 00 34 93 554 53 00

info@ivalua.cat

Agraïments

Aquest informe ha estat possible gràcies a l'impuls de l'Àrea de Drets Socials de l'Ajuntament de Barcelona i a la col·laboració del conjunt d'entitats de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona (XHIB) que han generat i compartit les dades necessàries per realitzar l'avaluació. Volem agrair especialment la col·laboració de la secretaria tècnica de la XHIB, els i les membres de la Comissió del Cens i la Comissió Permanent de la XHIB per compartir les seves visions sobre la xarxa amb nosaltres i a les persones de les entitats que s'han encarregat de proveir la informació necessària per la realització d'aquest informe. Finalment, agrair a l'equip professional d'Ivàlua les seves aportacions al llarg de tot el projecte i al Lluís Torrents, Director d'Innovació Social de l'Àrea de Drets Socials, Justícia Global, Feminismes i LGTBI de l'Ajuntament de Barcelona pels suggeriments tècnics que han permès millorar la robustesa de l'informe.

Continguts

Agraïments	3
Continguts	4
Índex de figures	6
Cens d'habitatges i avaluació de necessitats de la XHIB 2019	4
Antecedents	4
Motivació	6
Cens d'habitatges 2019	7
Les entitats de la XHIB	7
Els habitatges d'inclusió de la XHIB	12
Les persones usuàries dels habitatges d'inclusió	19
Avaluació de les necessitats 2019	23
Població diana dels habitatges d'inclusió	23
Què entenem per recursos suficients?	25
Les necessitats de les unitats de convivència usuàries	29
Manca de recursos econòmics	30
Manca d'autonomia personal	33
Focalització dels habitatges d'inclusió	35
Sortides dels habitatges d'inclusió	38
Quin cost haurien de tenir els recursos de sortida per ser assequibles?	41
Conclusions	45
Recomanacions	47
Referències bibliogràfiques	50
Annex 1. Entitats de la XHIB	51
Annex 2. Cost de referència del m² de lloguer	53
Mercat privat de lloguer	53
Habitatge de protecció oficial de lloguer	54

Habitatge de protecció oficial de lloguer adreçat a persones vulnerables _____	55
Habitatge de la borsa d'habitatges de lloguer de Barcelona _____	55

Índex de figures

Figura 1. Forma jurídica (esquerra) i àmbit territorial (dreta) de les entitats	8
Figura 2. Principal àmbit d'actuació de les entitats	8
Figura 3. Percentatge del pressupost de l'entitat dedicat al programa d'habitatge	9
Figura 4. Personal vinculat al programa d'habitatge d'inclusió de la XHIB	10
Figura 5. Programes d'habitatge, per tipus de programa i forma de provisió	10
Figura 6. Programes d'inserció social, per tipus de programa i forma de provisió	11
Figura 7. Programes d'inserció laboral, per tipus de programa i forma de provisió	12
Figura 8. Nombre d'habitatges (a dalt) i de places (a baix) per entitat	13
Figura 9. Nombre d'habitatges (esquerra) i de places (dreta). Comparativa entre 2016 i 2019.....	14
Figura 10. Distribució territorial dels habitatges d'acord al codi postal. 2016 (esquerra) i 2019 (dreta).....	15
Figura 11. Estructura de tinença dels habitatges de la XHIB	16
Figura 12. Nombre d'habitatges, places i habitacions buides segons tipologia d'habitatge.....	17
Figura 13. Temps mig d'estada segons tipologia de recurs.....	18
Figura 14. Habitatges segons el tipus de persones usuàries que hi conviuen	19
Figura 15. Persones usuàries segons el preu pagat.....	19
Figura 16. Persones usuàries segons el gènere.....	20
Figura 17. Persones usuàries segons l'edat.....	20
Figura 18. Persones usuàries segons la nacionalitat.....	21
Figura 19. Persones usuàries amb nacionalitat no comunitària segons la situació administrativa	21
Figura 20. Persones usuàries segons la situació laboral	21
Figura 21. Persones usuàries segons els ingressos mensuals	22
Figura 22. Persones usuàries segons el col·lectiu principal	22
Figura 23. Eixos d'exclusió i necessitats associades	24
Figura 24. Perfils de necessitat i població diana dels habitatges d'inclusió.....	25
Figura 25. Relació de m ² necessaris segons la mida de la unitat de convivència	26
Figura 26. Costos mínims d'habitatge segons la mida de la unitat de convivència	27
Figura 27. Recursos necessaris per satisfer la resta de necessitats bàsiques	28
Figura 28. Ingressos mínims de la unitat de convivència per tal que les despeses d'habitatge no suposin una sobrecàrrega.....	28
Figura 29. Distribució de les unitats per tipologia d'habitatges	29
Figura 30. Distribució de les unitats per nombre de membres a la unitat	30
Figura 31. Ingressos mensuals de les unitats de convivència segons el nombre de membres	31
Figura 32. Unitats de convivència amb recursos suficients per accedir a un habitatge en el mercat.....	31

Figura 33. Unitats de convivència sense ingressos segons la tipologia d'habitatge	32
Figura 34. Unitats de convivència sense ingressos segons el nombre de membres	33
Figura 35. Nivell d'autonomia de les unitat de convivència usuàries	33
Figura 36. Nivell d'autonomia de les unitat de convivència usuàries segons tipologia d'habitatge.....	34
Figura 37. Focalització dels habitatges d'inclusió	36
Figura 38. Focalització dels habitatges assistits	38
Figura 39. Focalització dels habitatges amb suport	38
Figura 40. Focalització dels habitatges supervisats	38
Figura 41. Sortides dels habitatges d'inclusió per tipologia.....	40
Figura 42. Costos d'habitatge i ingressos mínims necessaris per HPO	42
Figura 43. Costos d'habitatge i ingressos mínims necessaris per HPO adreçats a persones vulnerables	43
Figura 44. Capacitat econòmica de les unitats per fer sortides segures de la xarxa	43
Figura 46. Percentatge de sortides que no comportarien sobrecàrrega per les famílies	44
Figura 47. Lloguer mensual mitjà contractual per m ² per barri	53
Figura 48. Preu per metre quadrat dels habitatges de la borsa d'habitatges de lloguer de Barcelona	55

Cens d'habitatges i avaluació de necessitats de la XHIB 2019

Antecedents

La Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona (d'ara endavant, XHIB) aglutina, junt a l'Ajuntament de Barcelona, 45 entitats que gestionen habitatges d'inclusió a la ciutat de Barcelona. Els habitatges d'inclusió són habitatges amb suport socioeducatiu per les persones que hi viuen, destinats a persones i famílies en situació de risc d'exclusió social i residencial¹.

La XHIB va néixer el 2010 amb la voluntat d'esdevenir un espai de reflexió i coordinació pel conjunt d'agents de la ciutat vinculats a l'àmbit dels habitatges d'inclusió i per guiar accions conjuntes que contribuïssin a la dignificació i normalització de les persones que viuen en habitatges d'inclusió. Entre les línies mestres que guien aquesta missió de la XHIB, una d'important és la generació de coneixement agregat sobre els habitatges d'inclusió que hi ha a la ciutat de Barcelona i les persones usuàries d'aquests, amb l'objectiu de millorar l'accés dels col·lectius més vulnerables i d'impulsar vies de sortida segures que s'adaptin a la situació econòmica i social de les persones usuàries dels habitatges d'inclusió de la ciutat.

Amb la voluntat d'avançar en aquesta via, el 2016 la XHIB va impulsar un primer cens d'habitatges d'inclusió per quantificar els recursos residencials i humans que les entitats de la xarxa estaven dedicant als habitatges d'inclusió de la ciutat i caracteritzar les persones usuàries d'aquests. Un dels resultats més destacats d'aquell primer cens va ser que, d'acord amb la informació aportada per les entitats, 831 de les 3657 persones que havien estat usuàries dels habitatges d'inclusió durant el 2016 ho havien estat únicament per una qüestió de manca de recursos econòmics però no perquè necessitessin suport socioeducatiu. És a dir, 831 de les persones usuàries de la XHIB durant el 2016 tenien un nivell d'autonomia personal suficient per accedir a un habitatge normalitzat si tinguessin els recursos econòmics per pagar-lo. De fet, si

¹ Segons la definició consensuada pels membres de la XHIB, "els habitatges d'inclusió són habitatges de qualitat, temporals i adaptats en funció de les necessitats de la persona, unipersonals, familiars o compartits, que són gestionats per administracions públiques o per entitats sense afany de lucre que, en règim de lloguer o sota altres formes d'ocupació, es destinen a atendre persones o famílies en situació d'exclusió social que requereixen una atenció especial, per la qual cosa compten amb suport i seguiment socioeducatiu per tal d'afavorir la seva completa integració social" (Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2017)

aquestes persones haguessin sortit dels habitatges d'inclusió de la xarxa s'haurien alliberat suficients places per atendre a 647 persones en necessitat d'un habitatge d'inclusió que les entitats tenien identificades i encara haurien quedat 184 places vacants (Farré Ribas & Segura Lladó, 2018)².

Aquesta conclusió, juntament amb la sensació d'algunes entitats que les dificultats per oferir alternatives habitacionals segures a les persones usuàries que ja no requerien suport socioeducatiu havia comportat que aquestes s'acumulessin en habitatges d'inclusió de la xarxa, va motivar una anàlisi més detallada dels perfils de necessitat de les persones usuàries dels habitatges de la XHIB.

Tenint en compte que els habitatges d'inclusió ofereixen no només un lloc adequat on viure sinó també suport socioeducatiu a les persones que hi viuen, en el marc d'aquesta segona anàlisi es va definir de manera consensuada amb les entitats de la XHIB que els habitatges d'inclusió de la ciutat de Barcelona haurien d'anar dirigits a "persones o unitats de convivència que no tenen recursos ni econòmics ni immobiliaris suficients per accedir a un habitatge adequat i que a més requereix algun tipus de suport o seguiment socioeducatiu per desenvolupar les tasques quotidianes o per assolir la plena autonomia" (Farré Ribas & Segura Lladó, 2018)

A partir d'aquesta definició, el 2018 es va analitzar el perfil de necessitats de les persones usuàries dels habitatges d'inclusió de la ciutat de Barcelona, arribant a la següent conclusió: de les 1080 unitats de convivència (formades per 2168 persones) que estaven fent ús d'un habitatge d'inclusió de la XHIB a 1 de juliol de 2018, el 73,4% complien el perfil de necessitats definit per la pròpia xarxa, ja que presentaven simultàniament una manca de recursos econòmics per accedir a un habitatge adequat alhora que requerien suport socioeducatiu (Farré Ribas & Segura Lladó, 2019). Per contra, s'identificaven tres perfils de persones usuàries que no encaixaven amb el recurs analitzat:

- Unitats de convivència amb manca d'autonomia personal però que si que tenien recursos econòmics o immobiliaris suficients per accedir a un habitatge adequat fora dels recursos de la xarxa (5,3% de les unitats de convivència).
- Unitats de convivència amb recursos insuficients per accedir a un habitatge adequat fora dels recursos de la xarxa però amb plena autonomia personal (13,8% de les unitats de convivència).
- Unitats de convivència amb recursos suficients per accedir a un habitatge adequat fora dels recursos de la xarxa i plenament autònomes, i que per tant a priori no necessitarien ni l'habitatge ni el suport socioeducatiu (7,6% de les unitats de convivència).

² Els resultats complets es poden consultar a l'informe de resultats del cens de 2016 (Farré Ribas & Segura Lladó, Informe de resultats del cens de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2018).

Arrel de les conclusions d'aquests informes, el febrer de 2019 es va constituir el grup de treball de sortides de la XHIB, format per 13 entitats de la xarxa més l'Ajuntament de Barcelona. L'objectiu d'aquest grup era reflexionar sobre les vies de sortida que serien necessàries per assegurar que les persones usuàries dels habitatges d'inclusió de la xarxa poguessin fer sortides segures i adequades a les seves necessitats. Al llarg d'aquest informe, sovint es fan referències a les conclusions extretes per aquest grup de treball.

Motivació

El present informe té el propòsit d'actualitzar el cens de 2016 i l'avaluació de necessitats de 2018 per conèixer l'evolució i proveir informació actualitzada sobre la situació de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, amb l'objectiu que aquesta pugui ser utilitzada per les diverses comissions i grups de treball que s'impulsen des de la xarxa per fer-la avançar.

Amb aquest objectiu, entre maig i juliol de 2020, s'ha realitzat un nou cens referent a l'any 2019, mitjançant el qual també s'ha recollit informació sobre les característiques i necessitats de les persones usuàries d'aquests habitatges a data 31 de desembre de 2019. Aquest cens ha incorporat diverses millores respecte al que es va implementar el 2016.

En primer lloc, el grup de cens de la XHIB i la responsable de la Xarxa d'Habitatges d'Inserció Social (XHIS) de l'Agència de l'Habitatge de Catalunya han treballat conjuntament per unificar la recollida d'informació de les dues xarxes. Així, la informació que fins ara es demanava a les entitats de les dues xarxes de forma separada i en moments diferents, en aquesta ocasió s'ha demanat a través d'un formulari únic i mitjançant una sola recollida d'informació. Això ha permès, d'una banda, que la informació que recullen les dues xarxes sigui la mateixa i per tant sigui comparable, i de l'altra, que la recollida de dades sigui més eficient i sobretot més còmoda per les entitats que no han de fer el procés dues vegades.

En segon lloc, a diferència de la recollida d'informació sobre necessitats de les persones usuàries que es va fer en l'exercici de 2018, en aquesta ocasió s'ha demanat informació sobre els ingressos de les unitats de convivència usuàries, corregint així una de les limitacions de l'avaluació de 2018. Concretament, en l'avaluació de 2018 es demanava a cada entitat que valorés de manera independent i utilitzant criteris propis si les persones que estava atenent tenien recursos suficients per accedir a un habitatge adequat en el mercat. Aquesta valoració autònoma, a part de resultar complicada per algunes de les entitats, comportava que els criteris utilitzats per decidir si una unitat de convivència tenia o no recursos suficients no fossin compartits pel conjunt de la xarxa, fent més complicada una lectura agregada dels resultats. En canvi en aquesta ocasió, com s'ha recollit informació sobre els ingressos mensuals de les unitats de convivència, aquesta valoració es pot fer de manera sistemàtica i en base a criteris objectius per a totes les unitats de convivència. Això també permet valorar, no només si aquestes tenen recursos suficients per accedir a

un habitatge de mercat sinó també, si els recursos són suficients per realitzar altres tipus de sortides segures, com ara a habitatges de protecció oficial (HPO) o HPO adreçats a persones vulnerables.

L'informe que es presenta a continuació s'estructura de la següent manera. Per començar, s'exposen els resultats del cens, separats en tres subapartats: la descripció de les entitats que conformen la XHIB, la descripció dels recursos de que disposen aquestes i finalment la caracterització de les persones que en fan ús. A continuació, es fa una anàlisi de les necessitats de les unitats de convivència usuàries de la XHIB, en la qual aquestes es categoritzen segons el seu grau d'autonomia i ingressos, per després reflexionar sobre els recursos que, d'acord al seu perfil de necessitats, els serien més adients. L'informe conclou amb un apartat de conclusions i recomanacions.

Cens d'habitatges 2019

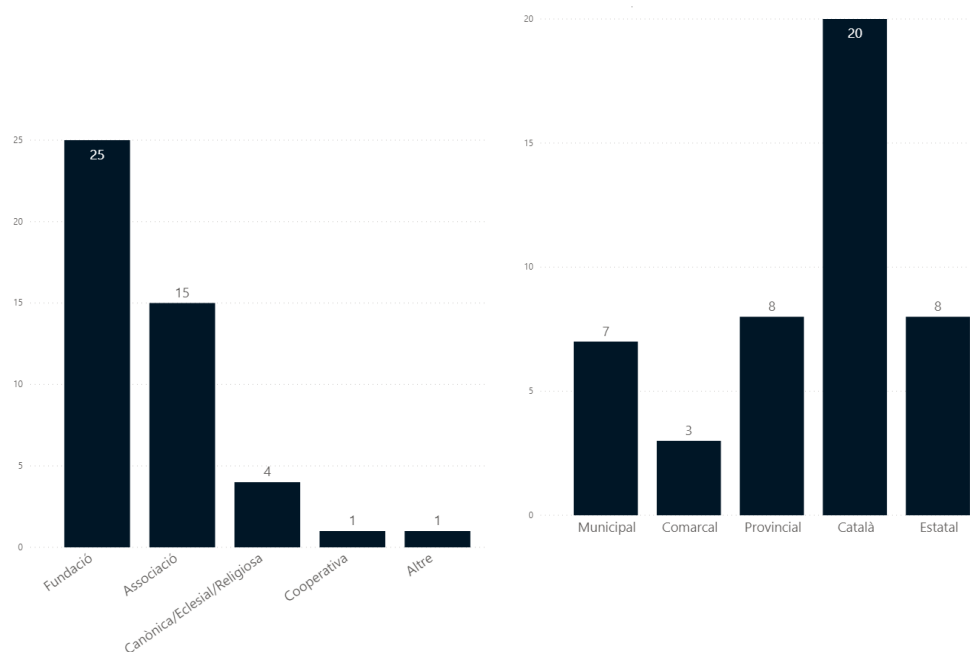
L'any 2019, la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona comptava amb 46 membres: 45 entitats socials més l'Ajuntament de Barcelona. Totes elles han participat a la recollida de dades del cens de 2019, i són les mateixes que varen participar al cens de 2016. Per tant, la majoria de dades que es presenten en aquesta secció permeten tenir una visió de l'evolució de la xarxa durant els tres anys que separen els dos censos³.

Les entitats de la XHIB

Les entitats que formen part de la XHIB són organitzacions que, tot i tenir característiques i naturaleses molt diverses, comparteixen l'objectiu comú de proveir un habitatge de qualitat i suport socioeducatiu a persones que, per situacions variades, es troben en situació d'exclusió social i residencial.

³ A l'Annex 1 hi ha un llistat amb les entitats membre de la XHIB on, per cada una, s'indica si ha participat a la recollida de dades del cens i si tenia habitatges d'inclusió a la ciutat de Barcelona durant el 2019. També s'indica si han entregat la graella sobre les necessitats de les persones usuàries dels seus habitatges.

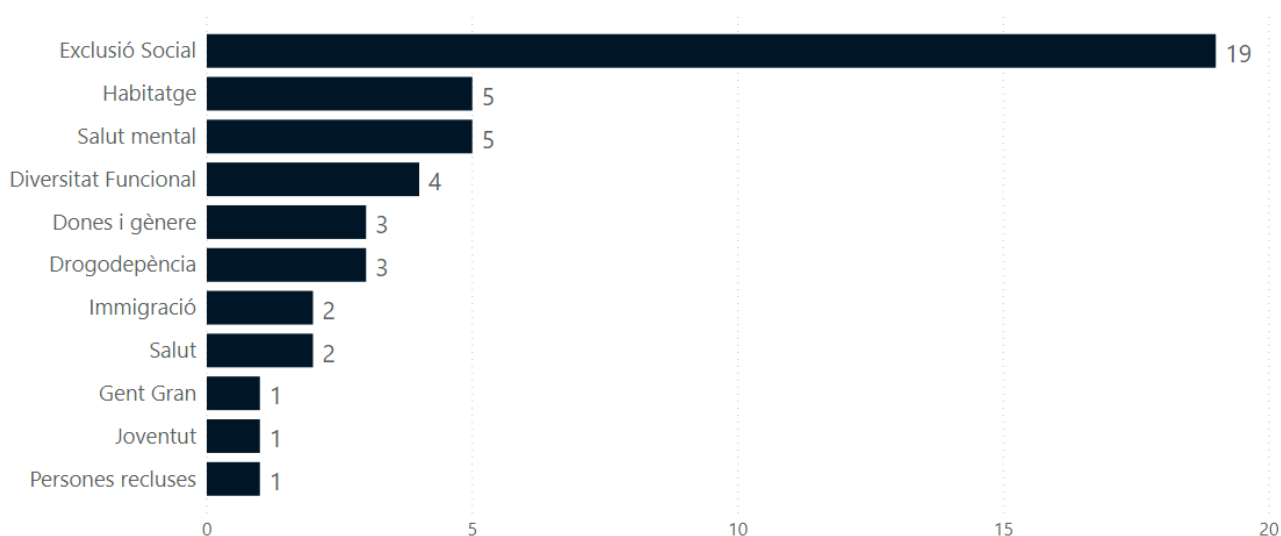
Figura 1. Forma jurídica (esquerra) i àmbit territorial (dreta) de les entitats

Font: Cens de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019. N=46.

De les 46 entitats de la xarxa, la majoria són fundacions (25) o associacions (15), tot i que també formen part de la xarxa 4 entitats religioses, 1 cooperativa i l'Ajuntament de Barcelona (Figura 1, esquerra). Predominen les entitats d'àmbit català (20), seguides d'aquelles que tenen la província de Barcelona (8) o l'Estat espanyol (8) com a àmbit territorial (Figura 1, dreta).

Figura 2. Principal àmbit d'actuació de les entitats

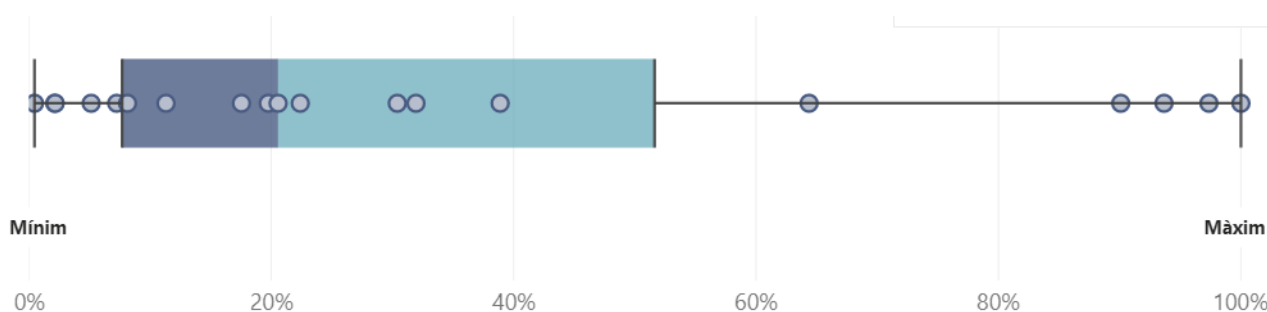

Font: Cens de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019. N=46.

Pel que fa a l'àmbit principal d'actuació de les diferents entitats que formen part de la xarxa, d'una banda n'hi ha 19 que es dediquen a l'exclusió social d'una manera més transversal, i de l'altra, 24 que tenen àmbits d'actuació més específics: habitatge (5), salut mental (5), diversitat funcional (4), dones (3), drogodependència (3), immigració (2), salut (2), gent gran (1), joventut (1) i persones recluses (1) (Figura 2).

Les entitats també són variades pel que fa als recursos disponibles. Els pressupostos globals de les entitats varien entre 45.000€ i 35,6 milions d'euros anuals, amb un pressupost medià de vora 2,2 milions d'euros. Similarment, per a les 21 entitats sobre les que tenim informació del pressupost del seu programa d'habitatge, observem que aquest es mou entre 5.000€ i 3,15 milions d'euros anuals, amb un pressupost medià vora els 200.000€ i un pressupost mitjà una mica per sota els 750.000€. Per aquestes 21 entitats, el pressupost del programa d'habitatge representa, de mitjana, el 34,9% del pressupost total de l'entitat, i per a la meitat de les entitats aquest percentatge se situa entre el 7,7% i el 51,6% (Figura 3).

Figura 3. Percentatge del pressupost de l'entitat dedicat al programa d'habitatge⁴

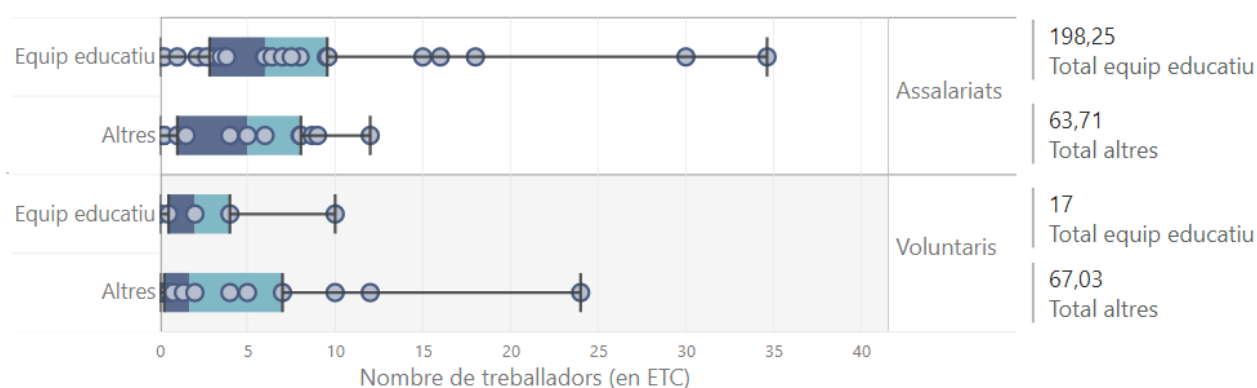
Font: Cens de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019. N=21.

Els programes d'habitatges d'inclusió de les entitats de la XHIB compten, de manera agregada, amb l'equivalent a 215 jornades completes de professionals d'equips educatius (17 de les quals proveïdes per persones voluntàries) i 130 jornades completes d'altres professionals (de les quals 67 proveïdes per persones voluntàries). En aquest àmbit, també hi ha diferències significatives entre entitats. Pel que fa a l'equip educatiu, el 25% de les entitats compten amb fins a 3 persones assalariades ETC

⁴ Interpretació dels "boxplots" o diagrames de caixa: el diagrama de caixa és un tipus de gràfic utilitzat per mostrar la distribució d'una variable. Per fer-ho, el diagrama divideix el total d'observacions en quatre trams (quartils) que contenen cadascun d'ells la mateixa proporció d'observacions. Cada observació està representada per un punt blau. El primer tram o quartil, delimitat per les dues primeres línies verticals i sense ombrejat, indica el rang en el que es troben el 25% de les observacions amb valors més baixos, amb la primera línia vertical indicant el mínim de la mostra. El segon tram o quartil, ombrejat en blau fosc, mostra el rang que va del percentil 25 al 50, sent el percentil 50 la mediana de la mostra. El tercer tram, ombrejat en blau clar, mostra el rang que va del percentil 50 al 75. Finalment, el darrer tram, delimitat per les dues darreres línies verticals i sense ombrejat, indica el rang en el que es troben el 25% de les observacions amb valors més alts, amb la darrera línia vertical indicant el màxim de la mostra.

(nombre de professionals equivalent a temps complet), el 50% comptant amb entre 3 i 10 persones assalariades ETC i el 25% restant amb entre 10 i 35 persones assalariades ETC. Aquesta dispersió és menor per les persones assalariades no vinculades als equips educatius, així com pel que fa a les persones voluntàries (Figura 4). De manera agregada, l'import anual imputat a les persones assalariades de les entitats dedicades als habitatges d'inclusió ronda els 5,2 milions d'euros pel conjunt de professionals dels equips educatius i els 1,7 milions d'euros per la resta.

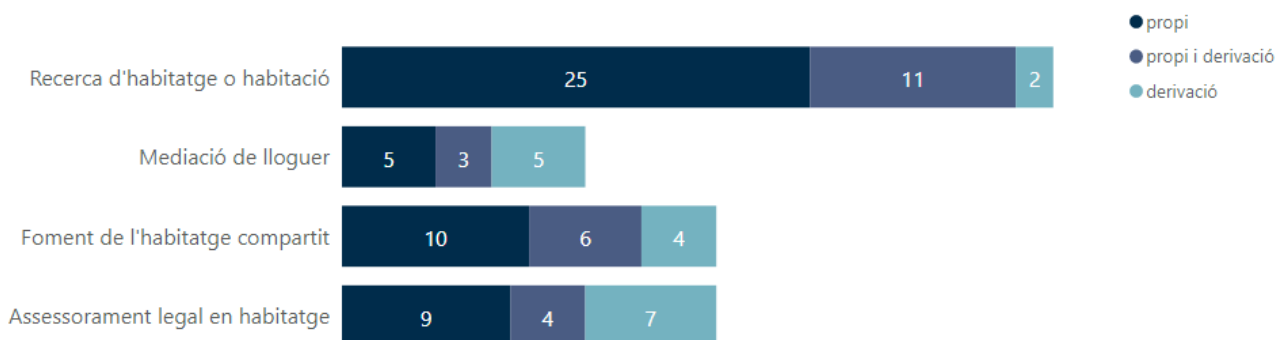
Figura 4. Personal vinculat al programa d'habitatge d'inclusió de la XHIB

Font: Cens de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019. N=44.

Les entitats de la XHIB, a banda d'oferir un habitatge adequat a les persones usuàries, també els ofereixen programes de suport per a la inserció social, laboral i residencial. En alguns casos, les pròpies entitats ofereixen aquests programes, mentre que en altres ocasions les entitats responsables de l'habitatge d'inclusió deriven a les persones usuàries a terceres entitats que proporcionen aquest suport. L'objectiu d'aquests programes és acompanyar a les unitats de convivència usuàries en l'assoliment de les habilitats necessàries per emprendre una vida el més autònoma possible i, en la mesura del possible, en habitatges normalitzats fora de la xarxa, sempre però tenint en compte el potencial de cadascú.

Figura 5. Programes d'habitatge, per tipus de programa i forma de provisió

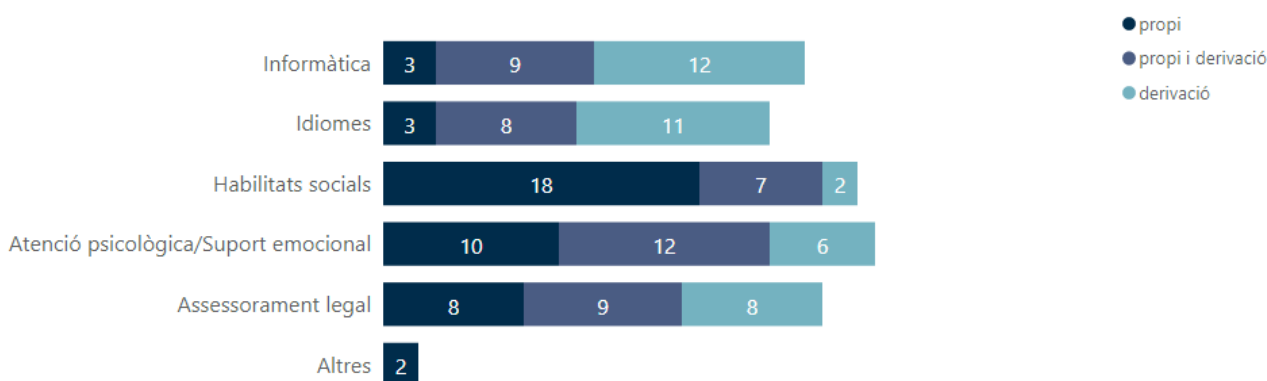

Font: Cens de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019. N=46.

Els programes de recerca d'habitatge o habitació són els més comuns. Hi ha 36 entitats (78,2%) que compten amb un programa propi de recerca d'habitatge i 13 que realitzen derivacions a programes d'aquest tipus proveïts per altres entitats (28,2%). En canvi, només 8 entitats (17,4%) no comptem amb cap programa propi d'aquest caire ni deriven a les persones usuàries a programes externs similars. També són habituals els programes de foment de l'habitatge compartit, ja que 16 entitats n'ofereixen de propis i 10 realitzen derivacions a programes amb aquest enfocament. Pel que fa als programes d'assessorament legal, 13 entitats en tenen de propis i 11 n'ofereixen mitjançant la derivació a programes externs. Finalment, la mediació de lloguer és el programa menys comú, present en 8 entitats en forma de provisió directa i en 8 en forma de derivació (Figura 5).

Pel que fa a programes d'inserció social, els més comuns són els que treballen les habilitats socials, amb 25 entitats oferint-ne de forma directa i en 9 en forma de derivació. També destaquen els programes d'atenció psicològica i els d'assessorament legal, els quals es troben presents en 22 i 17 entitats respectivament que els ofereixen com a programa propi, i 18 i 17 que els ofereixen en forma de derivació. Finalment, els programes d'informàtica i idiomes, amb 12 i 11 entitats respectivament, es troben menys presents com a recurs propi, però mantenen una presència alta a través de les derivacions, sent oferts per 21 i 19 entitats respectivament (Figura 6).

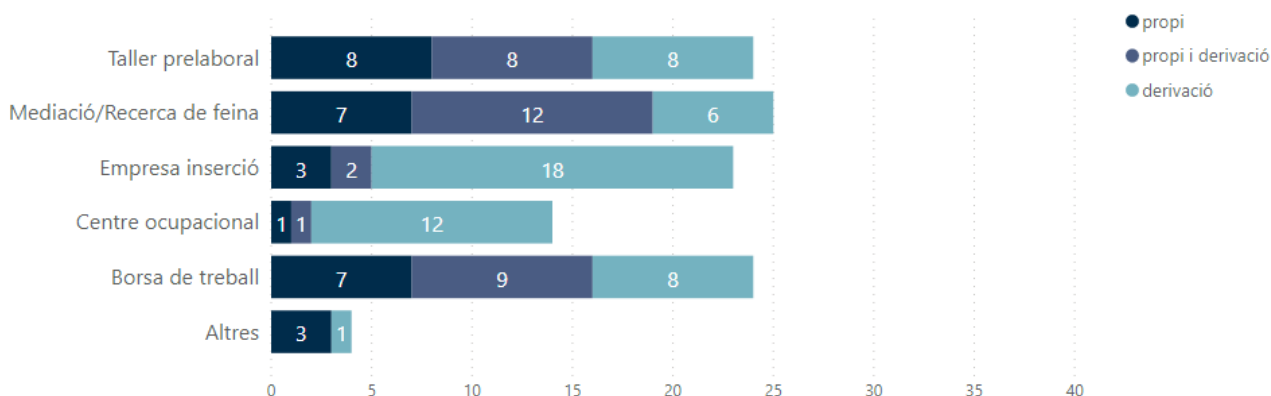
Figura 6. Programes d'inserció social, per tipus de programa i forma de provisió

Font: Cens de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019. N=46.

Finalment, en relació amb els programes d'inserció laboral, els més comuns són la mediació i recerca de feina, amb 19 entitats oferint-ne de propis i 18 oferint-ne a través de derivacions, i els tallers prelaborals i la borsa de treball, amb un total de 24 entitats que n'ofereixen, ja sigui en forma de provisió directa o mitjançant derivacions. Finalment, les empreses d'inserció i els centres ocupacionals també són recursos oferts per bastantes entitats a les persones que es troben en els seus habitatges d'inclusió, sobretot a través de derivacions (Figura 7).

Figura 7. Programes d'inserció laboral, per tipus de programa i forma de provisió

Font: Cens de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019. N=45.

A l'informe del grup de sortides hi ha explicacions detallades dels programes oferts per les entitats i els perfils de persona usuària a qui van destinats aquest programes (Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019).

Els habitatges d'inclusió de la XHIB

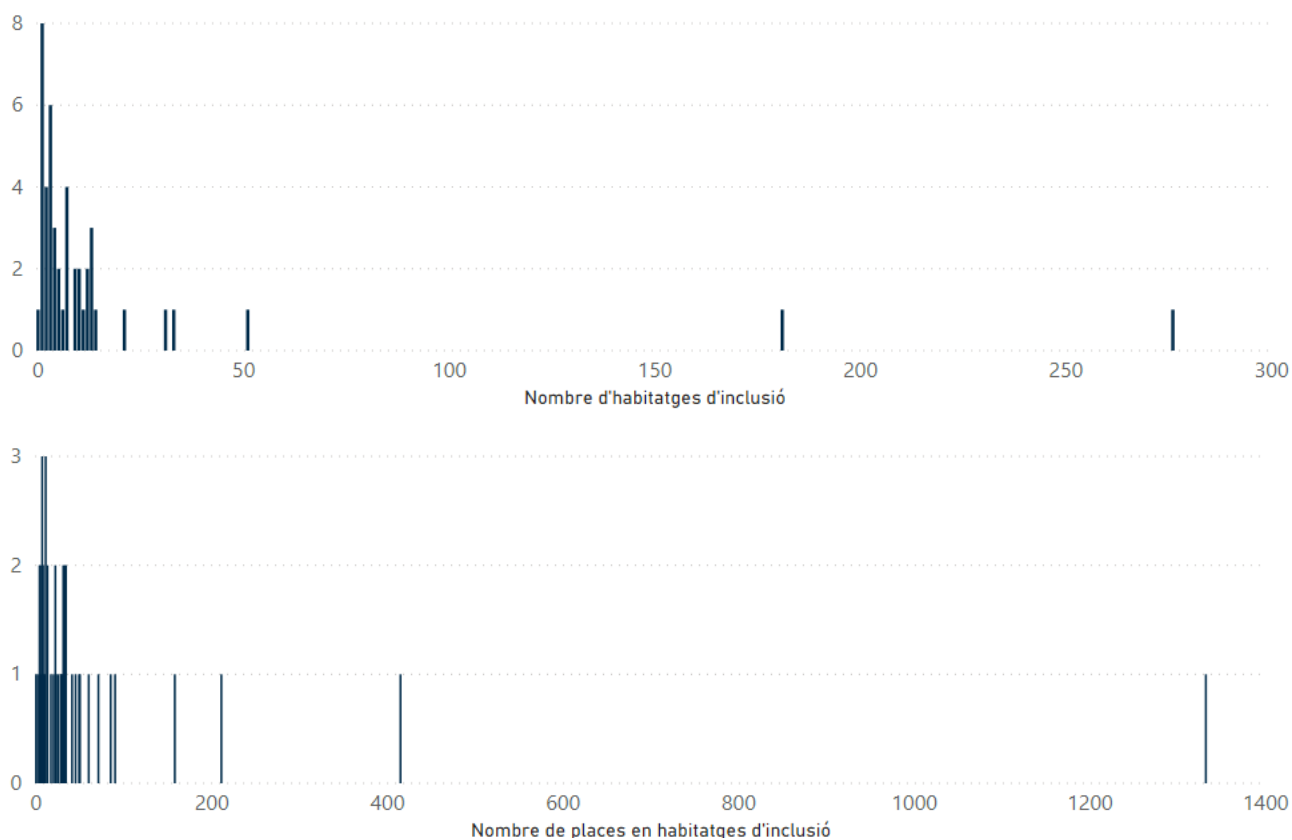
A 31 de desembre de 2019, les 46 entitats de la XHIB comptaven, de manera agregada, amb 809 habitatges d'inclusió a la ciutat de Barcelona, i reportaven haver-ne hagut de deixar 13 durant l'any degut a que les condicions d'accés havien canviat substancialment. Dels 809 habitatges, 448 eren gestionats per només dues entitats, la Fundació Privada Foment de l'Habitatge Social (276) i la Fundació Privada Mambré (181)⁵. Els 361 habitatges restants eren gestionats per les altres 43 entitats de la XHIB⁶. De fet, més de la meitat de les entitats de la xarxa gestionaven 5 habitatges o menys a la ciutat de Barcelona (Figura 8, dalt).

Els 809 habitatges comptaven amb un total de 3160 places. De nou, la majoria d'aquestes places (1747) estaven gestionades per les mateixes dues entitats, mentre la meitat de les entitats gestionaven 22 places o menys (Figura 8, sota).

⁵ Del total d'habitatges gestionats per la Fundació Privada Mambré, el 23% són de la pròpia fundació, mentre el 39% són d'Arrels Fundació, el 25% de Sant Joan de Déu Serveis Socials, el 6% del Centre d'Acollida Assís, el 2% Filles de la Caritat de Sant Vicenç i el 5% d'altres entitats.

⁶ Són 43 entitats i no 44 perquè tots els pisos d'Arrels Fundació estan gestionats per Mambré.

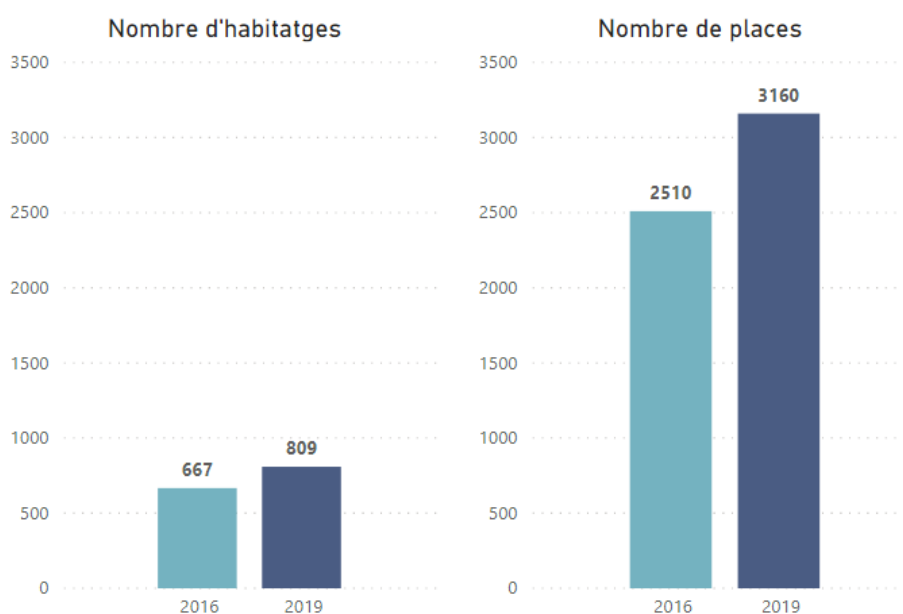
Figura 8. Nombre d'habitatges (a dalt) i de places (a baix) per entitat

Font: Cens de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019. N=46.

Comparant aquestes dades amb les de 2016 veiem que hi ha hagut un increment important del nombre d'habitatges d'inclusió gestionats per aquestes entitats dins la ciutat de Barcelona, així com del nombre de places. Concretament, actualment les entitats compten amb 132 habitatges d'inclusió i 650 places més de les que tenien el 2016, quan gestionaven 677 habitatges amb capacitat per 2510 persones (Farré Ribas & Segura Lladó, 2018).

Figura 9. Nombre d'habitatges (esquerra) i de places (dreta). Comparativa entre 2016 i 2019.

Font: Cens de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019. N=46.

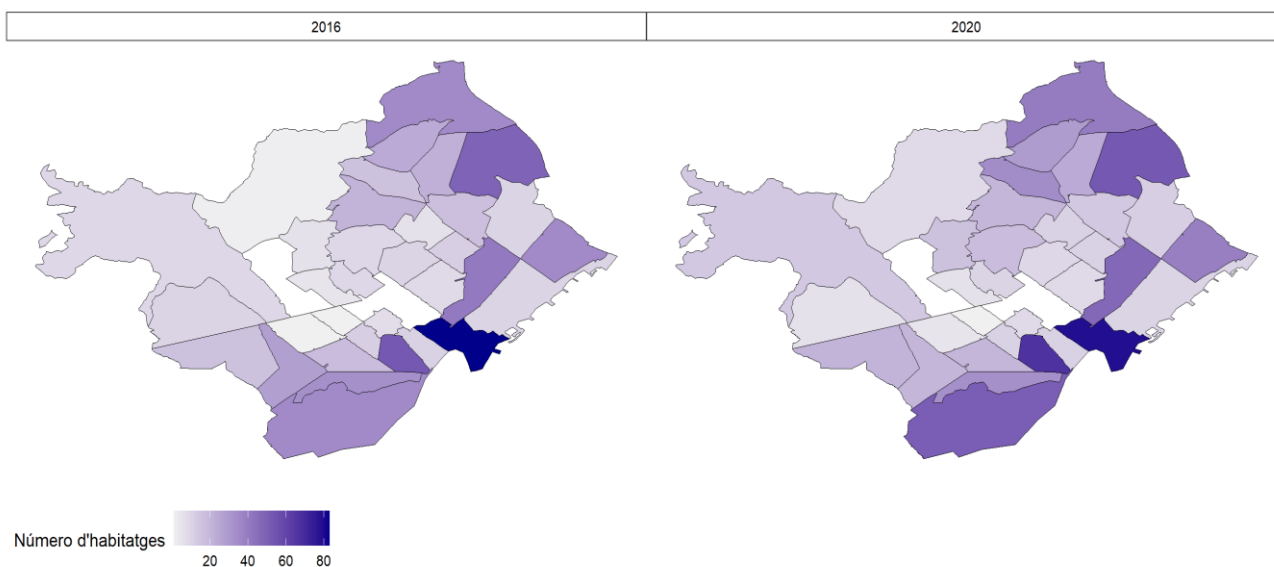
Agregant a nivell de xarxa, a 31 de desembre de 2019, 15 dels 809 habitatges i 103 de les 3160 places estaven temporalment buides. Alhora, però, les entitats reportaven que necessitarien 315 habitatges i 945 places addicionals per donar resposta a totes les necessitats que tenien identificades.

El següent mapa mostra la distribució territorial dels habitatges d'inclusió de la XHIB fent ús del codi postal de l'habitatge (Figura 10, dreta). Del total de 778 habitatges d'inclusió pels quals comptem amb la seva localització, 79 (10,2%) es troben dins la zona corresponent als barris de Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera i la Barceloneta. En segon lloc hi tenim el barri del Raval, que compta amb 67 habitatges d'inclusió (8,6% del total), seguit de l'àrea que comprèn els barris de Sant Andreu i el Bon Pastor, amb 53 habitatges (6,8% del total) i la que comprèn Montjuïc i els barris de la Marina, amb 51 habitatges (6,6% del total). També destaca la zona que conté part del barri del Fort Pienc, part del Poblenou i el Clot (47 habitatges), el conjunt format per Ciutat Meridiana, Torre del Baró, Vallbona, Trinitat Nova i Trinitat Vella (40 habitatges) i la zona de Selva de Mar, Diagonal Bar i el Besòs-Maresme (39 habitatges), totes amb vora el 5% del total d'habitatges.

Respecte l'any 2016, la distribució dels habitatges de la XHIB ha patit pocs canvis, com es pot observar en la Figura 10, si bé cal destacar-ne alguns. De les 34 àrees corresponents als codis postals en els que la XHIB compta amb algun habitatge, només en vuit el nombre d'habitatges s'ha vist reduït respecte 2016, sent la zona corresponent a Hostafrancs, la Bordeta i part de Sants i Les Corts on s'ha notat més amb una reducció de 8 habitatges respecte 2016. D'altra banda hi ha 5 àrees que mantenen el mateix nombre d'habitatges, mentre les 21 àrees restants han

augmentat el nombre d'habitatges. Entre aquest darrer grup destaquen els barris de Vilapiscina, el Turó de la Peira, Can Peguera i Horta (amb 18 habitatges més), les zones de Montjuïc i la Marina (amb 16 habitatges més), el Raval (amb 10 habitatges més) i la zona de Vallcarca i Penitents (amb 10 habitatges més)

Figura 10. Distribució territorial dels habitatges d'acord al codi postal. 2016 (esquerra) i 2019 (dreta)

Font: Cens de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019. N = 675 i N=761.

Pel que fa al règim de tinença dels habitatges per part de les entitats, el 32% són habitatges de lloguer privat, el 24% de lloguer públic, el 21% de propietat de l'entitat i el 23% habitatges cedits gratuïtament a l'entitat, ja sigui per part de una propietat privada (11%) o pública (12%) (Figura 11). Aquestes dades no són directament comparables amb les de 2016 perquè la manera de recollir-les ha canviat lleugerament entre els dos censos⁷. Tanmateix, es pot veure que els habitatges de lloguer privat i públic han guanyat pes entre 2016 i 2019, mentre que el pes dels habitatges de propietat i els cedits gratuïtament s'ha mantingut bastant estable.

⁷ El 2016 es preguntava d'una banda per la titularitat de l'habitatge (pública o privada) i per l'altra per la tinença per part de l'entitat (cessió gratuïta, cessió onerosa, propietat o lloguer), que combinades donaven lloc a 8 categories. En aquesta ocasió, s'han reduït les opcions a cinc: lloguer privat, lloguer públic, cessió gratuïta privada, cessió gratuïta pública i propietat, eliminant doncs l'opció de cessió onerosa i la distinció entre la titularitat de la propietat.

Figura 11. Estructura de tinença dels habitatges de la XHIB

● Lloguer privat ● Lloguer públic ● Cessió gratuïta privada ● Cessió gratuïta pública ● Propietat

Font: Cens de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019. N=45.

Una característica important dels habitatges d'inclusió, d'acord a la pròpia definició consensuada per la XHIB, és que aquests s'adapten a les necessitats de suport de la persona. Així, el tipus i la intensitat del suport es modula d'acord a les necessitats de cada unitat de convivència usuària. A nivell de la XHIB, es distingeixen tres grans tipologies d'habitatge d'inclusió en funció del grau de suport socioeducatiu que s'ofereix a les unitats que hi viuen:

- **Habitatges assistits:** habitatges amb presència de personal 24h, i en els que es presta suport i seguiment socioeducatiu a les persones usuàries de manera regular.
- **Habitatges amb suport:** habitatges sense presència de personal 24h però en els que es presta suport i seguiment socioeducatiu a les persones usuàries de manera freqüent i regular, entenent per freqüent al menys un cop a la setmana.
- **Habitatges supervisats:** habitatges pràcticament sense presència de personal i en els que únicament es fa seguiment socioeducatiu a les persones usuàries de forma puntual i espaiada, és a dir, menys d'un cop per setmana.

D'acord a les dades proporcionades per les entitats, el tipus d'habitatge més comú és l'habitatge supervisat (50%), seguit de l'habitatge amb suport (47%). En canvi, només el 3% dels habitatges són assistits, és a dir, amb presència de personal 24h al dia (Figura 12). Si ens fixem en el nombre de places, el 54% són en habitatges supervisats, el 40% en habitatges amb suport i el 6% en habitatges assistits. Els petits canvis respecte a la distribució dels habitatges es deuen a que la mitjana de places per habitatge dels habitatges assistits (8) és quasi el doble que la dels habitatges supervisats (4,2) i més del doble que la dels habitatges amb suport (3,3), que són els que tenen una menor ràtio de places per habitatge.

Aquesta distribució per tipologia d'habitatge és molt diferent de la sorgida del cens de 2016, quan d'acord a les dades recollides el 81% eren habitatges amb suport mentre que els habitatges assistits i supervisats només representaven respectivament un 3% i un 16% del total d'habitatges (Farré Ribas & Segura Lladó, 2018). Tanmateix, en aquest punt val la pena mencionar que la manera de classificar els habitatges per tipologia ha canviat entre les dues recollides de dades com a conseqüència d'una de les millores implementades durant l'anterior avaluació, i per tant, les dues dades no són comparables. Més concretament, en el cens de 2016 les tipologies d'habitatge estaven definides de manera poc concreta donant lloc a que cada entitat les interpretés de

manera diferent⁸. Com a conseqüència, habitatges amb graus de suport similars eren assignats a categories diferents en funció de l'entitat que feia la valoració. Per solucionar aquesta limitació, durant les sessions de treball que van tenir lloc en el marc de l'avaluació anterior, es van establir definicions de tipologia d'habitatge basades en criteris objectius i consensuades per totes les entitats membre de la xarxa per tal que les dades fossin agregables, que són les que s'han utilitzat per la recollida de dades del cens de 2019.

Figura 12. Nombre d'habitatges, places i habitacions buides segons tipologia d'habitatge

Variable	Habitatges assistits	Habitatges amb suport	Habitatges supervisats	Total
Nombre d'habitatges	22	383	404	809
Nombre de places	175	1263	1714	3152
Nombre d'habitacions buides (prolongadament)	1	42	0	43

Font: Cens de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019. N=45.

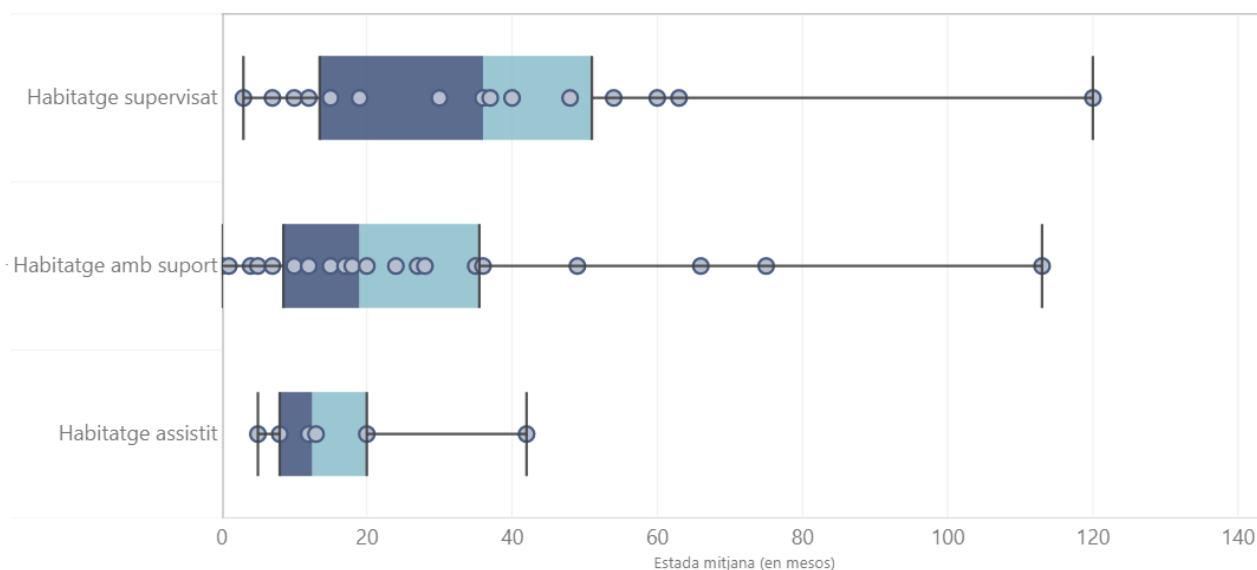
Pel que fa als temps d'estada als habitatges, veiem que aquests varien significativament en funció de la tipologia d'habitatge. Així, en els habitatges assistits el temps mitjà es mou en un rang d'entre 5 i 42 mesos, sent la mitjana global de 17 mesos i la mediana de 12 mesos. Pels habitatges amb suport, el temps mitjà té un rang més ampli, d'entre 0 i 113 mesos, sent la mitjana global 28 mesos i la mediana 19 mesos. Finalment, en el cas dels habitatges supervisats, el rang va de 3 a 120 mesos, la mitjana se situa en 37 mesos i la mediana en 36 (Figura 13).⁹

⁸ En el 2016, les definicions utilitzades eren les següents:

- Habitatge assistit: amb presència de personal 24 hores, suport i seguiment
- Habitatge amb suport: amb suport intermitent i seguiment
- Habitatge supervisat: amb un seguiment menor

⁹ Per interpretar les diferències entre mitjana i mediana, cal tenir en compte el següent. La mitjana aritmètica es calcula mitjançant la suma del valor de totes les unitats, en aquest cas el temps d'estada de cada habitatge, i la divisió pel total d'unitats, en aquest cas el total d'habitatges. En canvi, la mediana equival al valor central un cop hem ordenat els valors de totes les unitats. D'aquesta manera, si la mostra tendeix a incloure valors molt allunyats de la centralitat, per un o altre costat de la distribució, el valor de la mitjana i la mediana tendeixen a diferir.

Figura 13. Temps mig d'estada segons tipologia de recurs

Font: Cens de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019. N=809.

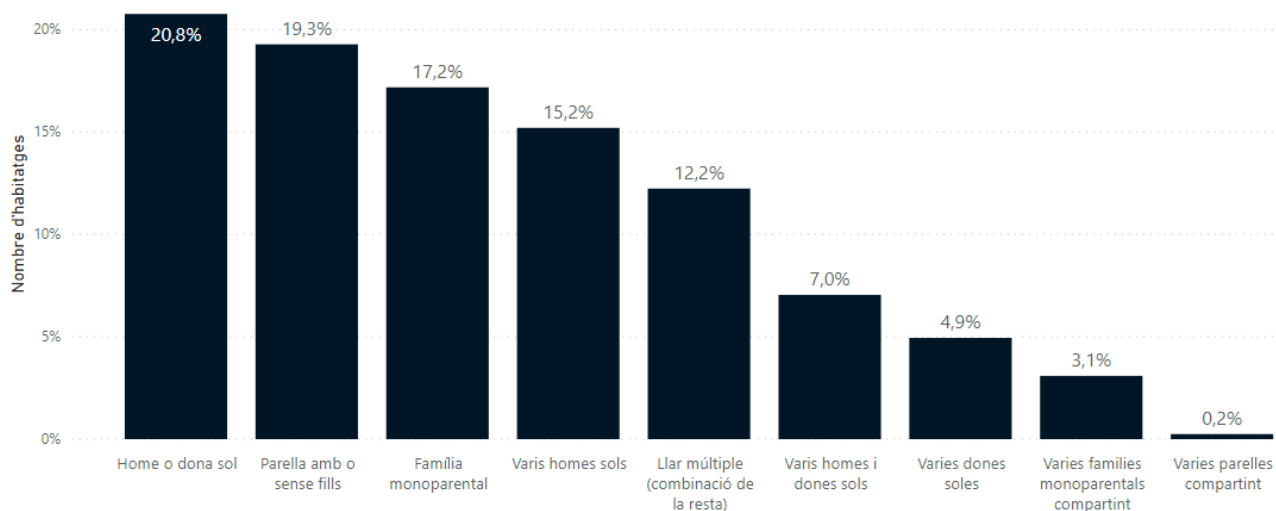
Per tant, s'observa que el temps mig d'estada als habitatges va creixent a mesura que el nivell de suport es va reduint de manera que les places més intensives en recursos humans coincideixen amb les estades mitjanes més curtes. Aquest mateix patró és el que sorgia del cens de 2016, tot i que com ja hem explicat, les definicions de tipologia d'habitatge s'han millorat i per tant les dades que desagreguen per tipologia d'habitatge no són directament comparables.

Finalment, i deixant de banda la classificació per tipologies d'habitatge, un altre canvi important a destacar és que mentre el temps mig d'estada màxim el 2016 es situava en els 60 mesos, a 2019 trobem habitatges amb temps mitjos d'estada que doblen aquesta xifra, situant-se en els 120 mesos d'estada mitjana.

En relació amb la composició dels habitatges, la més comuna és una dona o un home vivint-hi sol (20,8%) seguida dels habitatges on hi viu una parella amb o sense fills (19,3%) o una família monoparental (17,2%). Per tant, en el 57,3% dels habitatges hi viu una única unitat de convivència (Figura 14).

Si ho comparem amb les dades de 2016, veiem que la proporció d'habitatges unipersonals ha augmentat 8,8 punts percentuals, ja que només representaven el 11,2% del total d'habitatges el 2016, mentre que la d'habitatges familiars s'ha reduït de 53,6% del total d'habitatge el 2016 al 36,6% el 2019. Finalment, la proporció d'habitatges on conviuen persones de diferents unitats familiars també ha incrementat, passant aquests de representar el 35% del total d'habitatges a representar el 42,7% (Farré Ribas & Segura Lladó, 2018).

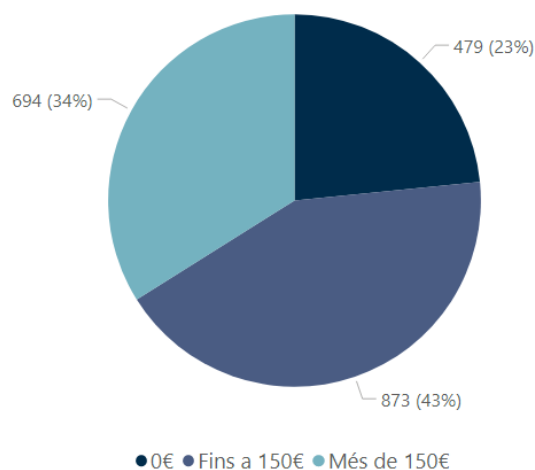
Figura 14. Habitatges segons el tipus de persones usuàries que hi conviuen

Font: Cens de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019. N=809.

Pel que fa a les condicions d'accés a l'habitatge d'inclusió, de les 2046 persones usuàries sobre les quals tenim dades de pagaments mensuals a desembre de 2019, el 23% no havia pagat res, el 43% havia pagat menys de 150€ i el 34% havia pagat 150€ o més. D'aquestes, 1270, és a dir el 62,1%, havien pagat en funció dels seus ingressos (Figura 15).

Figura 15. Persones usuàries segons el preu pagat

Font: Cens de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019. N=2046.

Les persones usuàries dels habitatges d'inclusió

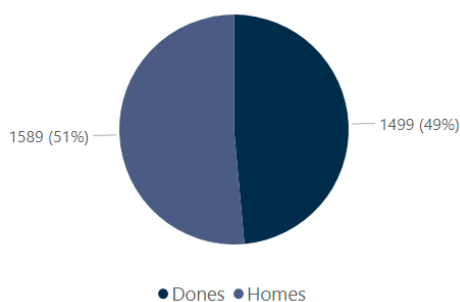
Al llarg del 2019, les entitats de la xarxa han atès a 4009 persones, de les quals, 3077 eren adults i 932 menors d'edat. Entre aquestes, 921 eren fills/es a càrrec. Tot plegat

suposa un increment de quasi el 10% respecte el nombre de persones ateses durant el 2016 (3657).

Sobre els fills i filles a càrrec no s'han recollit dades de perfil i per tant la caracterització sociodemogràfica de la població usuària que es fa a continuació té en compte només les 3088 persones que han passat per un habitatge de la xarxa durant el 2019 i que no són fills/es a càrrec. Això també és un canvi respecte la recollida de dades del 2016 on es contemplaven totes les persones que vivien en habitatges d'inclusió, el que fa que les dades de 2019 pel que fa al perfil sociodemogràfic de les persones usuàries no siguin comparables amb les resultants del cens de 2016.

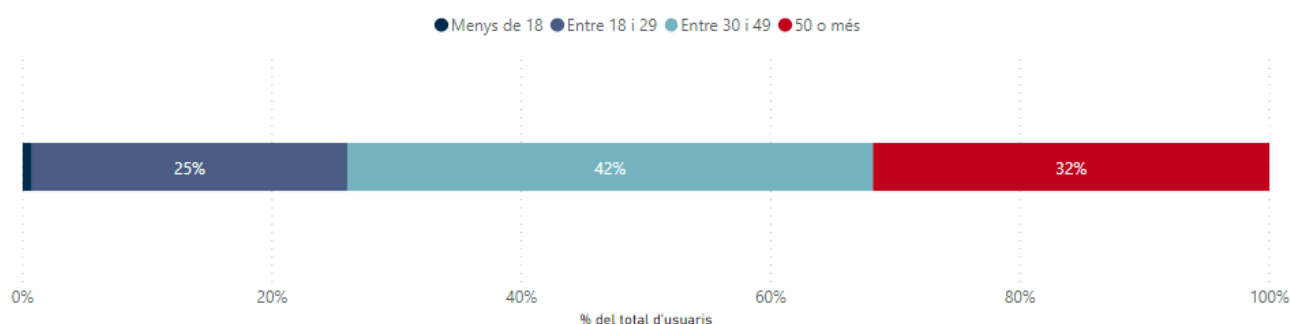
D'aquestes, el 49% eren dones i el 51% homes (Figura 16). Pel que fa a la distribució per edat, només el 1% de les persones usuàries que no eren fills/es a càrrec eren menors d'edat, mentre que el 25% tenia entre 18 i 29 anys, el 42% entre 30 i 49 anys i el 32% 50 anys o més (Figura 17).

Figura 16. Persones usuàries segons el gènere

Font: Cens de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019. N=3088.

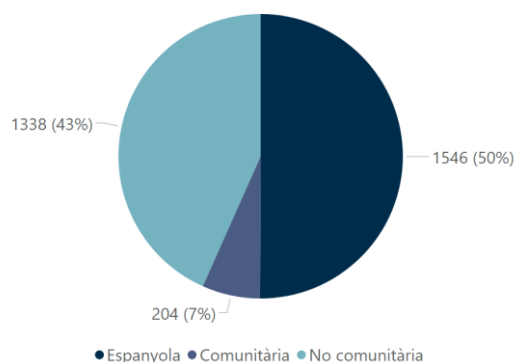
Figura 17. Persones usuàries segons l'edat

Font: Cens de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019. N=3088.

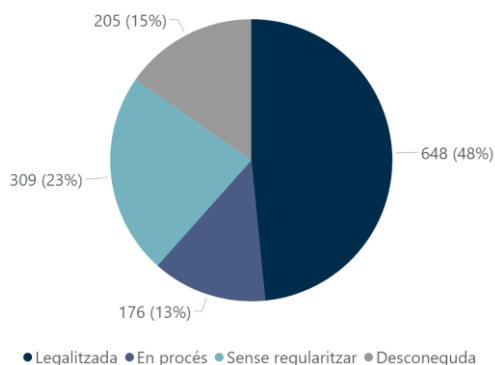
La meitat eren de nacionalitat espanyola, el 7% d'altres nacionalitat de la Unió Europea, i finalment un 43% no comunitaris (Figura 18). De les 1338 persones de nacionalitat no comunitària, quasi la meitat es troben en una situació administrativa legalitzada, el 13% en procés de legalització, el 23% sense regularitzar i, finalment, el 15% en una situació administrativa desconeguda per part de l'entitat que reporta les dades al cens d'habitatges (Figura 19).

Figura 18. Persones usuàries segons la nacionalitat

Font: Cens de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019. N=3088.

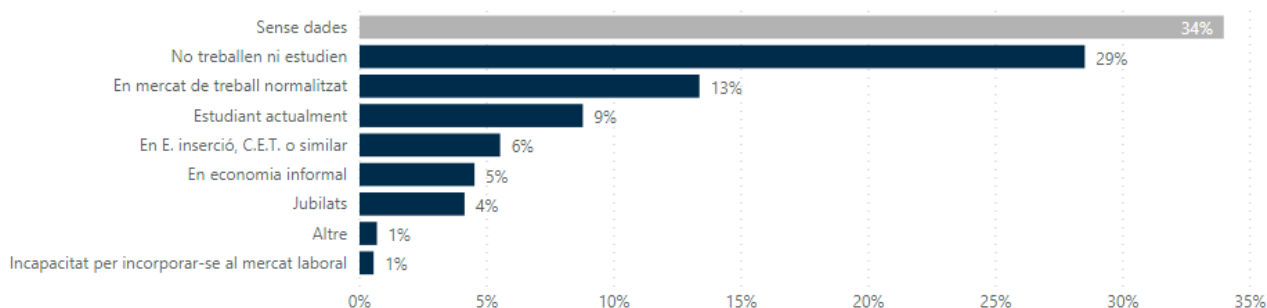
Figura 19. Persones usuàries amb nacionalitat no comunitària segons la situació administrativa

Font: Cens de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019. N=1338.

Pel que fa a la situació laboral, les entitats reporten no disposar d'aquesta informació per una tercera part de les persones usuàries, a la vegada que reporten que el 29% no treballen ni estudien, el 13% es troben en el mercat de treball normalitzat, el 5% en l'economia informal, el 9% estudia i el 6% treballa en una empresa d'inserció, un Centre Especial de Treball o similar (Figura 20). També hi ha un 4% de persones jubilades.

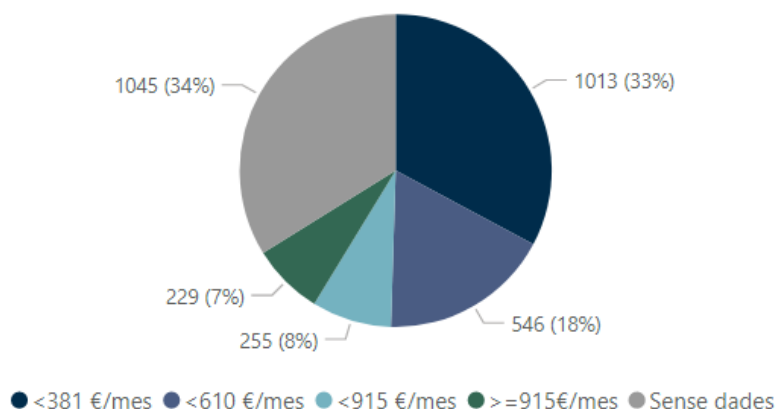
Figura 20. Persones usuàries segons la situació laboral

Font: Cens de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019. N=3088.

Pel que fa als ingressos, un terç de les persones usuàries compten amb 380€ o menys al mes, el 18% ingressen entre 381€ i 609€ al mes, el 8% entre 610€ i 914€ al mes, i el 7% 915€ o més. Pel 34% restant no tenim dades sobre els ingressos individuals mensuals.

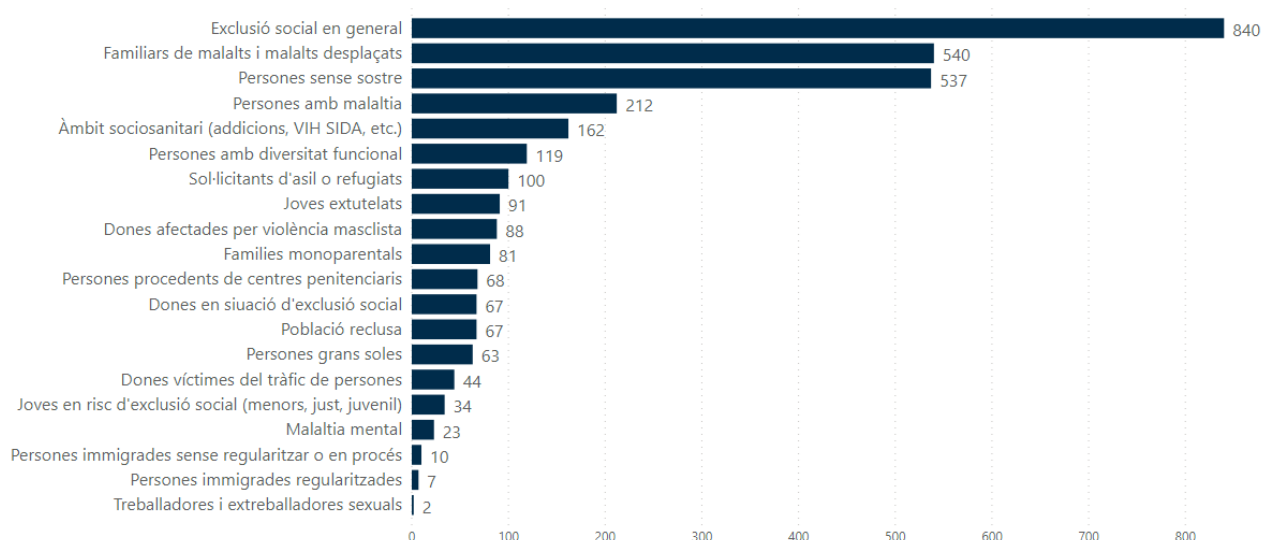
Figura 21. Persones usuàries segons els ingressos mensuals

Font: Cens de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019. N=3088.

Finalment, pel que fa al col·lectiu principal al que pertanyen les persones que han passat per habitatges d'inclusió de la xarxa, els col·lectius amb més presència són persones que pateixen exclusió social en general (27%), familiars de malalts i malalts desplaçats (17%) i persones sense sostre (17%), seguits de persones amb malaltia (7%), de l'àmbit socio sanitari (5%) i persones amb diversitat funcional (4%). El 22% restant està compost per sol·licitants d'asil o refugiats, joves ex tutelats o dones afectades per la violència masclista, entre d'altres col·lectius (Figura 22).

Figura 22. Persones usuàries segons el col·lectiu principal

Font: Cens de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019. N=3088.

Finalment, a part de les persones que han estat ateses en habitatges d'inclusió de la xarxa, les entitats comptabilitzen en 1117 les demandes d'habitatge d'inclusió que els han arribat durant l'any però que no han pogut atendre.

Avaluació de les necessitats 2019

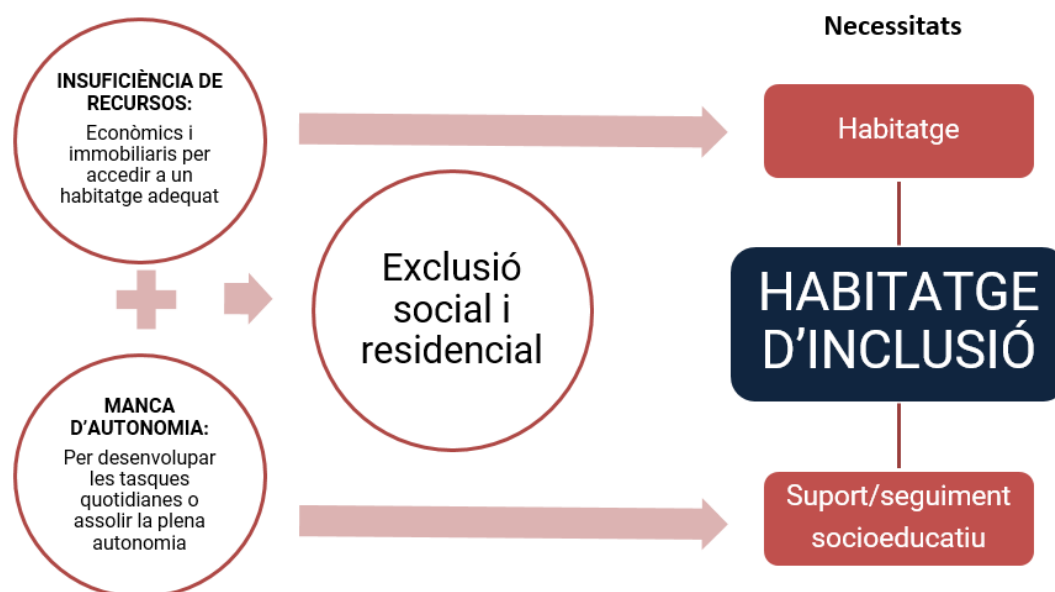
En aquesta secció es presenta l'anàlisi de necessitats de les persones usuàries d'habitatges d'inclusió de la XHIB a Barcelona. Aquesta anàlisi té el propòsit de: 1) conèixer en quina mesura el perfil de les unitats de convivència usuàries dels habitatges de la xarxa encaixa amb la definició de població objectiu dels habitatges d'inclusió establerta el 2018; i 2) explorar en quina mesura les persones usuàries dels habitatges d'inclusió de la XHIB es troben a prop o lluny de poder realitzar una transició segura a un habitatge de fora de la xarxa.

Població diana dels habitatges d'inclusió

En aquest punt, és important recordar la definició de població diana dels habitatges d'inclusió. D'acord al consensuat en el si de la XHIB en el marc de l'avaluació de necessitats de 2018, els habitatges d'inclusió serien un recurs adient per al col·lectiu de persones que presenten de manera simultània les dues mancances següents: 1) insuficiència de recursos immobiliaris o econòmics per accedir a un habitatge adequat; i 2) manca d'autonomia o habilitats personals per desenvolupar les tasques quotidianes o assolir la plena autonomia (Figura 23).

Conseqüentment, la població diana dels habitatges d'inclusió serien les “persones o unitats de convivència que no tenen recursos ni econòmics ni immobiliaris suficients per accedir a un habitatge adequat i que a més requereix algun tipus de suport o seguiment socioeducatiu per desenvolupar les tasques quotidianes o per assolir la plena autonomia” (Farré Ribas & Segura Lladó, 2018).

Figura 23. Eixos d'exclusió i necessitats associades

Font: Farré Ribas, M. & Segura Lladó, A., 2018

Per a cadascun dels dos eixos d'exclusió presentats a la Figura 23, es proposen tres nivells de necessitat. Més concretament, per l'eix d'insuficiència de recursos, es distingeix entre:

- Persones o unitats de convivència amb recursos econòmics i immobiliaris insuficients i sense potencial d'augmentar-los.
- Persones o unitats de convivència amb recursos econòmics i immobiliaris insuficients però amb potencial d'augmentar-los.
- Persones o unitats de convivència amb recursos econòmics i/o immobiliaris suficients.

Mentre que per l'eix de manca d'autonomia es distingeix entre:

- Persones o unitats de convivència que requereixen suport per desenvolupar tasques de la vida quotidiana i relacional.
- Persones o unitats de convivència que requereixen suport per assolir la plena autonomia.
- Persones o unitats de convivència amb plena autonomia.

La combinació dels dos eixos amb les seves respectives categories o nivells de necessitat, dona lloc a nou situacions o perfils de necessitat que serveixen per categoritzar a les persones usuàries de la XHIB i comparar-les amb la població diana dels habitatges d'inclusió (Figura 24). Dels nou perfils resultants, entrarien dins la definició de població diana dels habitatges d'inclusió els corresponents als quadrants

1, 2, 4 i 5. La resta, no formarien part de la població objectiu al ser plenament autònoms (7 i 8), tenir recursos suficients per accedir a un habitatge adequat (3 i 4) o totes dues coses a la vegada (9) (Figura 24).

Figura 24. Perfils de necessitat i població diana dels habitatges d'inclusió

Perfils de necessitat		- Recursos econòmics i immobiliaris +		
		Recursos insuficients sense potencial d'augmentar-los	Recursos insuficients però amb potencial d'augmentar-los	Recursos econòmics o immobiliaris suficients
- Autonomia Personal Requereix suport per desenvolupar tasques de la vida quotidiana i relacional Requereix suport per assolir la plena autonomia + Autonomia per accedir, gestionar i desenvolupar-se en un habitatge	1	2	3	
	Habitatges d'Inclusió		6	
	4	5	9	
	7	8	9	

Font: Farré Ribas, M. & Segura Lladó, A., 2018

Què entenem per recursos suficients?

En aquesta avaluació entenem que una unitat familiar té recursos suficients si un cop pagats els costos d'habitatge i els subministraments bàsics li queda suficient renda per satisfer la resta de necessitats bàsiques. A partir d'aquesta definició, per calcular els ingressos mínims que hauria de tenir una unitat de convivència per fer una sortida segura de la xarxa cap a un habitatge de lloguer a preu de mercat, s'ha seguit la següent metodologia:

1. **Mida mínima de l'habitatge:** el primer pas ha estat establir les necessitats de cada unitat de convivència pel que fa a la grandària mínima de l'habitatge, és a dir, els metres quadrats que hauria de tenir com a mínim l'habitatge per ser adequat pel nombre de membres de la unitat de convivència. En aquesta dimensió, s'ha optat per establir en 40 m² la mida mínima d'un habitatge per a una llar unipersonal, i afegir 10 m² per cada persona addicional que viu a

l'habitatge, donant com a resultat la següent relació entre membres de la unitat familiar i nombre de m² necessaris¹⁰:

Figura 25. Relació de m² necessaris segons la mida de la unitat de convivència

Unitat de convivència	Mida mínima de l'habitatge
1 membre	40 m ²
2 membres	50 m ²
3 membres	60 m ²
4 membres	70 m ²
5 membres	80 m ²
6 membres	90 m ²
7 membres	100 m ²
8 membres	110 m ²

Font: Elaboració pròpia

- Cost del lloguer per m²:** a continuació, s'ha estimat els costos de lloguer per m² de llogar un habitatge en el mercat de lloguer de la ciutat de Barcelona. S'ha optat per estimar els costos d'habitatge sota el règim de lloguer enloc de sota el règim de propietat perquè els costos inicials d'accés a l'habitatge de propietat són elevats, fent que l'habitatge de propietat suposi una sortida poc probable per les persones que es troben vivint en habitatges d'inclusió.

L'estimació del preu del m² de lloguer a la ciutat de Barcelona s'ha fet a partir de les dades del tercer trimestre de 2019 sobre el preu mensual mitjà del m² pels barris de Barcelona que l'INCASÒL fa públiques a través del Servei d'Estudis i Documentació d'Habitatge, establint-lo en **12,76€/m²** pel lloguer d'un habitatge en el mercat privat de lloguer. A l'Annex 2 hi ha una descripció detallada de la metodologia emprada per arribar a aquest valor.

- Cost dels subministraments bàsics per m²:** als costos del lloguer cal afegir-hi els costos dels subministraments bàsics associats a l'habitatge. En aquest cas, agafem com a referència l'estimació utilitzada en l'avaluació d'Ivàlua del fons extraordinari per ajuts d'urgència social de l'Ajuntament de Barcelona (Todeschini & Blasco, 2019), la qual emprant l'Enquesta de Pressupostos

¹⁰ Aquest càlcul és similar al utilitzat en l'avaluació del fons extraordinari per ajuts d'urgència social de Barcelona 2017 i 2018, en el qual es va considerar que eren necessaris 40 m² per una llar d'una o dues persones i 10 m² més per cada membre addicional (Todeschini & Blasco, 2019), així com als estàndards de mida mínima dels habitatges nous del municipi de Londres establerts l'any 2010 (London Development Agency, 2010).

Familiars de 2015 estableix aquest cost en 11,06 €/m² anuals¹¹. Aplicant la variació interanual de l'Índex de Preus al Consum (IPC) fins l'any 2019, aquest import esdevé 11,61 €/m² anuals o, el que és el mateix, **0,97 €/m²** mensuals.

4. **Costos d'habitatge:** combinant els paràmetres anteriors, hem obtingut una estimació del costos mínims d'habitatge als que hauria de fer front una família que visqués en un habitatge de lloguer a la ciutat de Barcelona, tenint en compte la mida de la unitat familiar (Figura 26).

Figura 26. Costos mínims d'habitatge segons la mida de la unitat de convivència

Unitat de convivència	Mida mínima de l'habitatge	Cost del lloguer	Cost dels subministraments bàsics	Costos totals d'habitatge
1 membre	40 m ²	510,40 €	38,80 €	549,20 €
2 membres	50 m ²	638,00 €	48,50 €	686,50 €
3 membres	60 m ²	765,60 €	58,20 €	823,80 €
4 membres	70 m ²	893,20 €	67,90 €	961,10 €
5 membres	80 m ²	1.020,80 €	77,60 €	1.098,40 €
6 membres	90 m ²	1.148,40 €	87,30 €	1.235,70 €
7 membres	100 m ²	1.276,00 €	97,00 €	1.373,00 €
8 membres	110 m ²	1.403,60 €	106,70 €	1.510,30 €

Font: Elaboració pròpia

5. **Altres necessitats bàsiques:** d'altra banda s'ha establert un cost orientatiu del que necessiten les famílies per satisfer la resta de necessitats bàsiques i poder participar de manera adequada a la societat, a partir a partir del pressupost de referència que estableix el projecte ImPROvE per a la ciutat de Barcelona (Penne, Cussó Parcerisas, Mäkinen, Storms, & Goedemé, 2016)¹². Aquest pressupost de referència inclou despeses bàsiques en menjar, roba, mobilitat, salut i cura personal, descans, oci i manteniment de les relacions socials, i exclou les despeses d'habitatge, i té en compte tant la mida de la llar com la composició de la mateixa pel que fa al sexe i l'edat dels seus membres.

¹¹ Aquest càlcul té en compte, per l'habitatge principal, les despeses de subministrament d'aigua, servei de recollida d'escombraries, servei de sanejament d'aigües residuals, electricitat, gas ciutat i natural, gas líquid, combustibles líquids i carbó. S'exclouen d'aquest càlcul despeses de comunitat i l'IBI, ja que normalment les assumeix l'arrendador. Per establir el preu, s'utilitza el valor corresponent al percentil 30 del conjunt d'aquestes despeses l'any 2015 pel conjunt de llogaters de Catalunya.

¹² L'ImPROvE (Poverty Reduction in Europe: Social Policy and Innovation) és un projecte internacional de recerca que aglomera nou instituts de recerca internacionals i una àmplia xarxa de recercadors amb l'objectiu d'estudiar la pobresa, la política social i la innovació social a Europa.

Tanmateix, com no tenim dades sobre la composició de cadascuna de les unitats familiars usuàries de la xarxa, utilitzarem una aproximació proposada per l'Ajuntament que es basa únicament en la mida de la llar, i que estableix un pressupost de referència un cop excloses les despeses d'habitatge de 442€ per la primera persona de la llar i 332€ més per cada membre addicional. La Figura 277 mostra les quantitats mensuals que resulten de fer servir aquestes aproximacions per a les diferents mides de llar presents a la xarxa.

Figura 27. Recursos necessaris per satisfer la resta de necessitats bàsiques

Unitat de convivència	Cost de la resta de necessitats bàsiques
1 membre	442 €
2 membres	774 €
3 membres	1.106 €
4 membres	1.438 €
5 membres	1.770 €
6 membres	2.102 €
7 membres	2.434 €
8 membres	2.766 €

Font: Elaboració pròpia

6. **Ingressos mínims necessaris:** finalment, per a cada mida d'unitat de convivència, s'ha calculat quins haurien de ser els ingressos mínims de la unitat per tal de poder fer front tant a les despeses d'habitatge com a la resta de despeses necessàries per a satisfer les seves necessitats bàsiques (Figura 28).

Figura 28. Ingressos mínims de la unitat de convivència per tal que les despeses d'habitatge no suposin una sobrecàrrega

Unitat de convivència	Costos totals d'habitatge	Cost de la resta de necessitats bàsiques	Ingressos mínims necessaris
1 membre	549,2 €	442,0 €	991,2 €
2 membres	686,5 €	774,0 €	1.460,5 €
3 membres	823,8 €	1.106,0 €	1.929,8 €
4 membres	961,1 €	1.438,0 €	2.399,1 €
5 membres	1.098,4 €	1.770,0 €	2.868,4 €
6 membres	1.235,7 €	2.102,0 €	3.337,7 €
7 membres	1.373,0 €	2.434,0 €	3.807,0 €
8 membres	1.510,3 €	2.766,0 €	4.276,3 €

Font: Elaboració pròpia

Les necessitats de les unitats de convivència usuàries

A l'avaluació feta el 2018, es va deixar que les pròpies entitats valoressin de manera autònoma si les persones que estaven fent ús dels seus habitatges d'inclusió tenien recursos econòmics suficients per accedir a un habitatge a preu de mercat. Sota aquest enfocament, algunes entitats se'ls feia difícil fer aquesta valoració sense uns criteris objectius. A més, al ser una valoració descentralitzada, els criteris utilitzats per a cada entitat no eren compartits amb la resta d'entitats. Per superar aquestes dificultats, en aquesta ocasió s'ha optat per mesurar de forma més objectiva i sistemàtica l'eix dels recursos econòmics. Amb aquest objectiu, s'ha demanat a les entitats que, per cada unitat de convivència usuària dels seus habitatges d'inclusió a 31 de desembre de 2019, indiquessin el nombre de persones que la composaven, els ingressos mensuals totals i si existeix o no la possibilitat d'augmentar aquests ingressos en el futur, juntament amb una valoració sobre el grau d'autonomia de la unitat de convivència per poder-la situar també en el eix d'exclusió referent a l'autonomia personal.

A 31 de desembre de 2019, d'acord amb el cens de la XHIB, les 46 entitats participants al cens que tenien habitatges estaven atenent a 2675 persones, de les quals, 1917 eren adultes i 758 menors d'edat. D'aquestes, s'ha obtingut informació sobre el grau d'autonomia i els ingressos per a 1118 unitats de convivència usuàries conformades per 2340 persones, provinents de 36 de les 46 entitats de la xarxa¹³. És sobre aquestes 1118 unitats de convivència que es basarà l'anàlisi de les necessitats de les persones usuàries dels habitatges d'inclusió de la XHIB.

De les 1118 unitats de convivència que s'analitzaran, el 12,0% vivien en un habitatge assistit, el 44,4% en un habitatge amb suport i el 43,6% en un habitatge supervisat (Figura 29).

Figura 29. Distribució de les unitats per tipologia d'habitatges

Tipologia de recurs	Nombre	Percentatge
Habitatge assistit	134	12,0%
Habitatge amb suport	496	44,4%
Habitatge supervisat	488	43,6%
Total	1.118	100%

Font: Cens de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019. N = 1118.

¹³ En total, 38 entitats han reportat informació per a 1249 unitats de convivència. Tanmateix, dues entitats desconeixien els ingressos de les 131 unitats de convivència que atenien, i per tant, no s'inclouran en l'anàlisi al no ser possible situar-les dins la graella de perfils de necessitat. En el llistat de l'Annex 1 s'indica, per a cada entitat, si ha entregat al graella de necessitats.

Pel que fa a la mida de les unitats de convivència que estan vivint en els habitatges d'inclusió de la xarxa, la majoria (53,3%) són unipersonals. Això no vol dir que hi hagi 596 persones vivint soles en habitatges de la xarxa, ja que en molt casos dins un mateix habitatge hi conviuen vàries unitats de convivència, entesa la unitat de convivència com el grup de persones amb relació de parentiu o equivalent que tenen voluntat de conviure un cop fora de la xarxa. D'altra banda, només un 3,4% tenen més de 5 membres.

Figura 30. Distribució de les unitats per nombre de membres a la unitat

Unitat de convivència	Nombre	Percentatge
1 membre	596	53.3%
2 membres	186	16.6%
3 membres	129	11.5%
4 membres	101	9.0%
5 membres	69	6.2%
6 membres	28	2.5%
7 membres	4	0.4%
8 membres	5	0.5%
Total	1.118	100%

Font: Cens de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019. N = 1118.

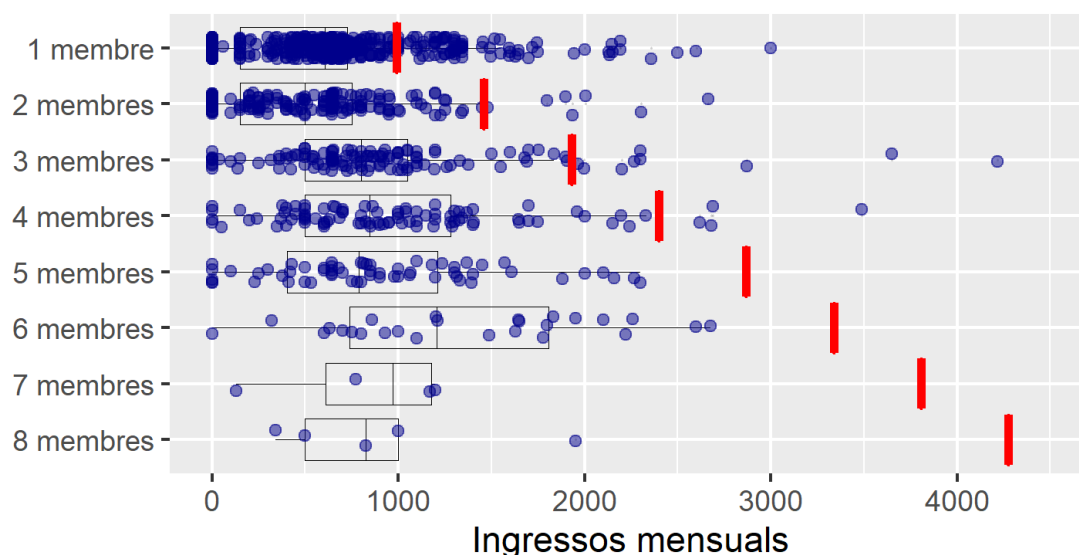
Manca de recursos econòmics

Tal i com s'ha exposat anteriorment, una de les necessitats a les que donen resposta els habitatges d'inclusió és a la incapacitat de les persones que hi viuen d'accedir, amb els seus propis recursos econòmics, a un habitatge adequat. Per tant, no tenir suficients ingressos per fer una sortida segura a un habitatge de lloguer de mercat és una de les condicions que haurien de complir totes les unitats de convivència usuàries dels habitatges d'inclusió de la XHIB. La Figura 28 de l'apartat anterior presenta els llindars a partir dels quals considerem que les unitats de convivència tenen suficients ingressos.

El següent diagrama de caixes mostra la distribució dels ingressos de les unitats usuàries d'habitatges d'inclusió a 31 de desembre de 2019 segons la seva mida, i la compara amb el llindar d'ingressos mínims per poder fer front a les despeses

necessàries per satisfer les necessitats bàsiques, tant d'habitatge com de la resta de necessitats: roba, menjar, salut, mobilitat, etc. (línia vertical vermella)¹⁴.

Figura 31. Ingressos mensuals de les unitats de convivència segons el nombre de membres

Font: Cens de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019. N = 1118.

El gràfic mostra clarament que molt poques unitats de convivència tenen ingressos que se situen per sobre els llindars proposats a la Figura 28. De fet, només 107 del total d'unitats de convivència (un 9,6%) tenen ingressos suficients per fer una sortida segura per la via del mercat, estant aquestes concentrades en les unitats de convivència amb menys membres. De fet, cap de les unitats de convivència amb més de 5 membres té recursos suficients per fer una sortida segura de l'habitatge d'inclusió (Figura 32).

Figura 32. Unitats de convivència amb recursos suficients per accedir a un habitatge en el mercat

Unitat de convivència	Total d'unitats de convivència	Unitats de convivència amb recursos suficients	Percentatge d'unitats de convivència amb recursos suficients
1 membre	596	86	14,4%
2 membres	186	7	3,8%
3 membres	129	9	7,0%
4 membres	101	4	4,0%

¹⁴ Cada punt equival a una unitat de convivència. El requadre central indica l'interval que comprèn el 50% de les observacions que es troben al centre de la distribució. La mediana està indicada per la línia vertical que divideix el requadre en dos. Finalment, la línia vertical vermella indica on es situa el llindar d'ingressos mínims per no patir sobrecàrrega per a cada mida d'unitat de convivència.

Unitat de convivència	Total d'unitats de convivència	Unitats de convivència amb recursos suficients	Percentatge d'unitats de convivència amb recursos suficients
5 membres	69	1	1,5%
6 membres	28	0	0%
7 membres	4	0	0%
8 membres	5	0	0%
Total	1.118	107	9,6%

Font: Cens de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019. N= 1118.

Per tant, el 90,4% de les unitats de convivència usuàries dels habitatges d'inclusió de la xarxa, 1.011, compleixen el requisit de no disposar de recursos econòmics suficients per accedir a un habitatge adequat a preu de mercat i poder satisfer la resta de necessitats bàsiques.

A més, d'acord a les entitats, s'espera que el 34,4% d'aquestes 1.011 unitats puguin augmentar els seus ingressos en el futur però hi ha un 65,6% d'aquestes que no tenen potencial per augmentar els seus ingressos. I per tant, si no canvien les condicions del mercat de l'habitatge mai tindran recursos suficients per fer una sortida a un habitatge adequat a les seves necessitats mitjançant el mercat d'habitatge de lloguer privat. Aquest fet posa en qüestió el caràcter temporal d'alguns dels habitatges d'inclusió de la XHIB. De fet, en les conclusions del grup de treball de sortides es menciona la possibilitat de crear un recurs complementari destinat als perfils més crònics i de llarga durada que es troben actualment dins de la xarxa, especialment pels perfils de més baixa autonomia (Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019).

Finalment, sorprèn que, d'acord al que reporten les entitats, vora un 20% de les unitats usuàries no tenen cap ingrés, sent aquest percentatge especialment alt per a les unitats de convivència que es troben en habitatges assistits (66,4%) i en aquelles que compten amb menys membres (23,7%).

Figura 33. Unitats de convivència sense ingressos segons la tipologia d'habitatge

Tipologia d'habitatge	Total d'unitats de convivència	Unitats de convivència sense ingressos	Percentatge d'unitats de convivència sense ingressos
Assistit	134	89	66,4%
Amb suport	496	78	15,7%
Supervisat	488	58	11,9%
Total	1.118	225	20,1%

Font: Cens de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019. N = 1118.

Figura 34. Unitats de convivència sense ingressos segons el nombre de membres

Unitat de convivència	Total d'unitats de convivència	Unitats de convivència sense ingressos	Percentatge d'unitats de convivència sense ingressos
1 membre	596	141	23,7%
2 membres	186	44	23,7%
3 membres	129	13	10,1%
4 membres	101	12	11,9%
5 membres	69	12	17,4%
6 membres	28	3	10,7%
7 membres	4	0	0,0%
8 membres	5	0	0,0%
Total	1.118	225	20,1%

Font: Cens de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019. N = 1118.

Manca d'autonomia personal

L'altra mancança a la que donen resposta els habitatges d'inclusió és a la falta d'autonomia personal de les unitats familiars, raó per la qual juntament amb l'habitatge s'ofereix suport o seguiment socioeducatiu, ja sigui per desenvolupar les tasques de la vida quotidiana i relacional de les persones usuàries o per acompanyar-les en l'assoliment de l'autonomia plena. Per tant, d'acord a la definició dels habitatges d'inclusió i la seva població diana, les unitats de convivència usuàries haurien de ser persones que tenen alguna mancança en l'eix de l'autonomia personal.

D'acord a les valoracions de les pròpies entitats de la XHIB, el 16,8% de les unitats de convivència que eren usuàries a 31 de desembre de 2019 requereixen suport per desenvolupar les tasques de la vida quotidiana i relacional, mentre el 50,1% mitjà necessiten suport per assolir la plena autonomia. En canvi, hi ha un 33,1% de les unitats de convivència que, d'acord a les pròpies entitats, són plenament autònomes i per tant no compleixen amb uns dels requisits per formar part de la població diana dels habitatges d'inclusió, al no necessitar suport socioeducatiu.

Figura 35. Nivell d'autonomia de les unitat de convivència usuàries

Nivell d'autonomia	
Baix: Requereixen suport per desenvolupar tasques de la vida quotidiana i relacional	16,8%
Mitjà: Requereixen suport per assolir la plena autonomia	50,1%
Alt: Plena autonomia	33,1%

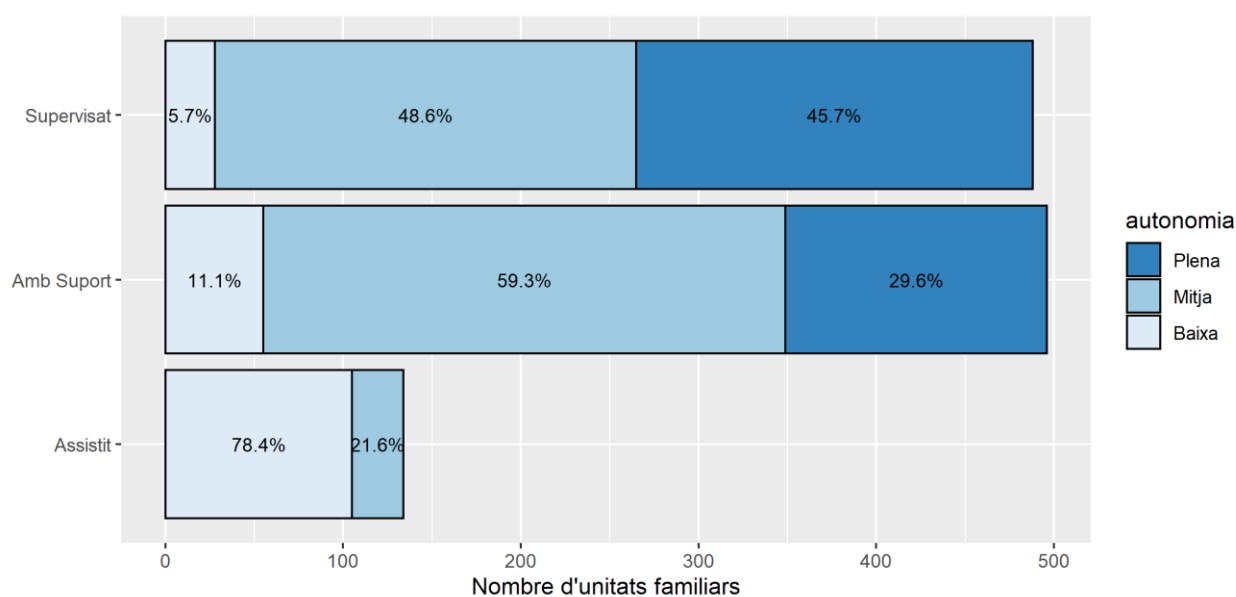
Font: Cens de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019. N=1118.

En relació amb els resultats de l'avaluació de necessitats duta a terme l'any 2018, els resultats han variat de forma considerable, sent aleshores el percentatge d'unitats de convivència que es trobaven en una situació de plena autonomia el 21,4%, mentre que el 61,1% de les unitats de convivència tenien una autonomia mitjana i el 17% una autonomia baixa. Aquest augment de la proporció d'unitats de convivència en plena autonomia resulta rellevant donat que la forma de mesurar aquesta qüestió no s'ha modificat.

Tornant a l'any 2019, els percentatges, com és esperable, varien entre tipologies d'habitatge.

- Els habitatges assistits reportats acullen un total 134 unitats de convivència. Entre aquestes, el 78,4% se situen en el nivell baix d'autonomia i el 21,6% en el nivell mitjà, mentre que cap unitat se situa en el nivell d'autonomia plena.
- Els habitatges amb suport són el recurs que acull més unitats de convivència, 496 segons les dades reportades. D'aquestes, l'11,1% tindria un nivell d'autonomia baixa, mentre que les que tenen una autonomia mitjana representen el 59,3% del total i les que tenen autonomia plena el 29,6%.
- Els habitatges supervisats acullen a un total de 488 unitats de convivència. D'aquestes, el 5,7% tindrien un nivell d'autonomia baix, el 48,6% mitjà i el 45,7% plena.

Figura 36. Nivell d'autonomia de les unitat de convivència usuàries segons tipologia d'habitatge

Font: Cens de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019. N = 1118.

Aquests resultats són coherents amb les definicions de les tres tipologies d'habitatge ja que, d'una banda, en aquells recursos amb major presència professional

(habitatges assistits) és on hi ha un percentatge més elevat d'unitats amb un nivell baix d'autonomia, i de l'altra, la major part de les unitats amb nivell d'autonomia baix es troben en habitatges assistits.

Tanmateix, en alguns casos les persones usuàries no es troben en el tipus d'habitatge que millor s'adaptaria a les seves necessitats. Més concretament:

- Hi ha 28 unitats de convivència (2,5% del total i 5,7% de les que es troben en habitatges supervisats) que necessiten suport per realitzar les tasques de la vida quotidiana i relacional i que tanmateix estan en habitatges supervisats, els quals només ofereixen seguiment socioeducatiu de forma espaciada (menys d'un cop a la setmana).
- Hi ha 29 unitats de convivència que es troben en habitatges assistits (2,6% del total i 21,6% de les que es troben en habitatges assistits), i per tant amb presència de personal 24 hores al dia, tot i no necessitar suport per desenvolupar les tasques de la vida quotidiana i relacional sinó només per assolir la plena autonomia.

Focalització dels habitatges d'inclusió

Combinant la situació de cada unitat de convivència en els dos eixos de necessitat (recursos econòmics i nivell d'autonomia) podem classificar-la en un dels nou perfils de necessitat prèviament exposats a la Figura 24 i saber si compleixen el perfil de població diana dels habitatges d'inclusió. Per fer-ho, es té en compte:

- Si els ingressos de la unitat familiar estan per sobre o per sota el llindar d'ingressos mínims que li correspon d'acord al nombre de membres de la unitat exposats a la Figura 28.
- La valoració de l'entitat sobre si la unitat es troba en condicions o no de poder augmentar els seus ingressos mensuals.
- La valoració de l'entitat del grau d'autonomia de cada unitat de convivència.

La Figura 37 mostra els resultats derivats d'aquesta anàlisi pel conjunt d'unitat de convivència usuàries.

Figura 37. Focalització dels habitatges d'inclusió

Perfil de necessitats	Ingressos insuficients sense potencial d'augmentar-los	Ingressos insuficients però amb potencial d'augmentar-los	Ingressos suficients
Autonomia baixa	9,8%	6,0%	1,0%
Autonomia mitja	32,2%	12,5%	5,4%
Plena autonomia	17,3%	12,6%	3,2%

Font: Cens de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019. N = 1118.

Tenint en compte el conjunt d'unitats de convivència, un 60,5% del total encaixarien amb la definició de població diana prèviament presentada, és a dir, serien unitats que presentarien simultàniament nivells d'autonomia baixos o mitjans i alhora ingressos insuficients per fer una sortida segura al mercat de lloguer privat.

En canvi, hi hauria un 6,4% de les unitats de convivència que, tot i necessitar suport socioeducatiu donades les seves mancances d'autonomia, tindrien ingressos suficients per fer front a les despeses associades a un habitatge de lloguer de mercat sense quedar en situació de risc d'exclusió residencial (perfils 3 i 6 de la Figura 24). Aquestes, d'acord a la definició de població diana consensuada, no haurien de ser usuàries de la xarxa ja que no és socialment eficient que estiguin ocupant plaça en un habitatge d'inclusió social tenint recursos propis suficients per accedir a un habitatge adequat. Tanmateix, entre d'altres dificultats, en aquest cas la necessitat d'adaptar a la situació d'autonomia de la persona l'habitatge on ha de viure pot suposar una barrera o un cost addicional que li impedeixi fer una sortida adequada i per tant desocupar la plaça que tenen a l'habitatge d'inclusió (Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019). Addicionalment, el grup de treball de sortides exposa que és habitual que els propietaris i els seus agents immobiliaris posin dificultats a les persones amb dèficits d'autonomia alhora de llogar-los un habitatge, encara que siguin solvents econòmicament. Finalment, amb aquest perfil cal tenir en compte que fora de la xarxa seguiran necessitant suport socioeducatiu, que no necessàriament podran pagar, i per tant que caldria seguir proporcionant-los aquest suport mitjançant programes de suport a la pròpia llar¹⁵.

D'altra banda, un 29,9% del conjunt d'unitats, tot i complir la condició de recursos insuficients per accedir a un habitatge, són, d'acord a les entitats, plenament autònomes, i per tant, al no necessitar suport socioeducatiu tampoc entrarien dins els perfils de necessitat als que van orientats els habitatges d'inclusió (perfils 7 i 8 de la Figura 24). Tanmateix, els preus del mercat de lloguer privat de Barcelona

¹⁵ En aquesta categoria hi entrarien recursos com ara hores d'assistent personal, el programa de suport a l'autonomia a la pròpia llar (PSAPLL) o el programa de vida independent del IMPD (Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019).

juntament amb les barreres d'accés a l'habitatge que afronten alguns dels col·lectius dificulten que es puguin fer sortides cap a recursos més adequats¹⁶. El cas d'aquestes unitats de convivència es tracta de manera extensa a la següent secció on es parla de les sortides dels habitatges d'inclusió.

Finalment, un 3,2% de les unitats se situarien en la casella de plena autonomia i recursos suficients, no mostrant mancances en cap dels dos eixos de necessitat que justifiquen ser usuari/a d'un habitatge d'inclusió, i per tant, caldria acompanyar-les perquè facin una transició fora dels recursos de la xarxa (perfil 9 de la Figura 24).

Si comparem aquests resultats amb els obtinguts en l'avaluació de necessitats de 2018, destaca un augment en la proporció d'unitats de convivència que es considera que tenen plena autonomia però que tot i així segueixen sent usuàries dels habitatges d'inclusió de la xarxa del 22,4 al 29,9%. Pel que fa a la dimensió econòmica, la proporció d'unitats de convivència que compten amb recursos suficients es redueix del 13,0% al 9,6%, si bé en aquest cas la forma de mesurar la suficiència de recursos ha canviat (en l'avaluació de 2018 no es comptava amb dades sobre els ingressos de les unitats ateses per la XHIB¹⁷), per la qual cosa aquest canvi no es pot atribuir a una diferència en el perfil de les persones usuàries entre els dos moments.

Si analitzem el perfil de necessitats de les unitats de convivència segons la tipologia d'habitatge d'inclusió en que es troben, veiem que els recursos millor focalitzats són els habitatges assistits, on el 88,8% de les unitats compleixen amb el perfil de la població diana, seguits dels habitatges amb suport amb una focalització del 62,0% i finalment els habitatges supervisats on la focalització és del 51,4%. Aquestes diferències en la focalització entre tipologies de recursos no venen determinades tant per diferències en la taxa de suficiència de recursos, on no trobem divergències importants entre tipologies de recurs, sinó per les diferències en el percentatge d'unitats plenament autònomes ja exposades en la Figura 36.

¹⁶ Algunes de les barreres d'accés a l'habitatge són la demanda per part del propietari de fiances i garanties elevades, en contra del que estableix el Reial decret llei 7/2019 d'1 de març, de mesures urgents en matèria d'habitatge i lloguer, o la discriminació per gènere, origen cultural-religiós, orientació sexual, per imatge personal, cognoms estrangers, entre d'altres (Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019).

¹⁷ Eren les pròpies entitats que valoraven per cada cas, sense comptar amb uns valors de referència compartits, si l'usuari/a i la unitat de convivència comptava o no amb recursos suficients per accedir a un recurs d'habitatge adequat.

Figura 38. Focalització dels habitatges assistits

Perfil de necessitats	Ingressos insuficients sense potencial d'augmentar-los	Ingressos insuficients però amb potencial d'augmentar-los	Ingressos suficients
Autonomia baixa	32,1%	39,6%	6,7%
Autonomia mitja	5,2%	11,9%	4,5%

Font: Cens de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019. N= 134.

Figura 39. Focalització dels habitatges amb suport

Perfil de necessitats	Ingressos insuficients sense potencial d'augmentar-los	Ingressos insuficients però amb potencial d'augmentar-los	Ingressos suficients
Autonomia baixa	8,5%	2,2%	0,4%
Autonomia mitja	31,5%	19,8%	8,1%
Plena autonomia	11,7%	15,3%	2,6%

Font: Cens de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019. N=496.

Figura 40. Focalització dels habitatges supervisats

Perfil de necessitats	Ingressos insuficients sense potencial d'augmentar-los	Ingressos insuficients però amb potencial d'augmentar-los	Ingressos suficients
Autonomia baixa	5,1%	0,6%	
Autonomia mitja	40,4%	5,3%	2,9%
Plena autonomia	27,7%	13,3%	4,7%

Font: Cens de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019. N=488.

Sortides dels habitatges d'inclusió

Un dels objectius de la xarxa és impulsar vies de sortida dels habitatges d'inclusió que permetin a les persones usuàries reintegrar-se social i residencialment a la ciutat. En aquest sentit, és interessant tant mirar les sortides que s'estan donat actualment com pensar en altres recursos que valdria la pena impulsar per facilitar aquestes sortides, tenint en compte els recursos econòmics i l'autonomia de les unitat usuàries dels habitatges d'inclusió de la xarxa.

Durant el 2019, 1106 persones usuàries, sense comptar fills a càrrec, han deixat els habitatges d'inclusió on vivien, el que representa un 36,1% del total de persones ateses al llarg del 2019 (3088). Aquest fet evidencia que, si bé els temps d'estada mitjana

reportats per les entitats són força elevats (17 mesos pels habitatges assistits, 28 pels habitatges amb suport i 37 pels supervisats), es produeix un rotació elevada que es concentra en determinats usuaris/es¹⁸.

Pel que fa a les tipologies de sortida, el retorn amb la família o a una habitació familiar o d'amics és la sortida més comú (33%), seguida de lluny pel relloguer d'una habitació al mercat privat (8,2%), el canvi de residència (7,5%) i el lloguer de mercat privat (6,1%). Per tant, no és fins a la cinquena posició per ordre de freqüència que trobem, i de forma marginal, la primera tipologia de sortida que involucra un recurs públic, en aquest cas recursos públics d'atenció tals com recursos d'allotjament residencial per a persones sense llar o residències de tercera edat (4,9%).

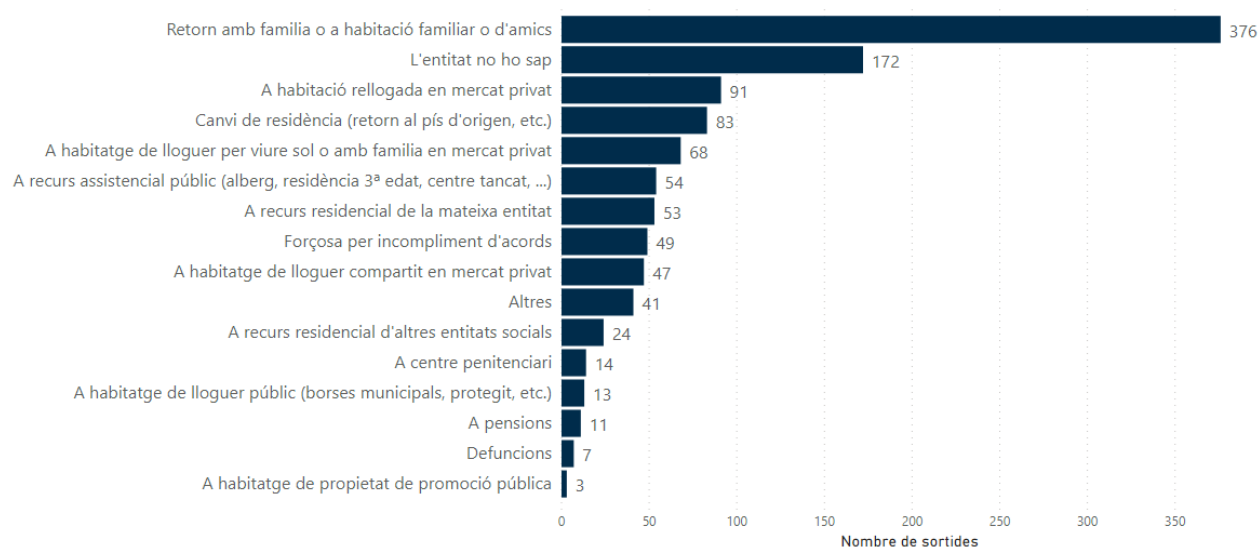
De forma agregada, les sortides que tenen a veure amb la xarxa de suport, ja sigui de familiars o amistats, representen el 33% de les sortides, mentre que les que es fan via el mercat privat de lloguer corresponen al 18,6% de les sortides. Finalment, només un 13,2% tenen a veure amb les polítiques públiques, ja sigui a través del sector públic o del tercer sector social¹⁹. De fet, les sortides cap a un habitatge de lloguer públic (1,2%) o cap a habitatges de propietat de promoció pública (0,3%) són molt residuals²⁰. En canvi, tenen més pes les sortides cap a altres recursos del tercer sector social, ja sigui en un altre habitatge de la pròpia entitat (4,8%) i en un habitatge d'una altra entitat (2,2%).

¹⁸ Si bé no es disposa de més dades sobre aquesta qüestió, seria interessant aprofundir-hi per entendre com es diferencien les persones usuàries que realitzen estades breus respecte de les que les fan més llargues.

¹⁹ Hi ha sortides que no encaixen en cap de les tres agrupacions anteriors. Concretament: "L'entitat no ho sap", "Canvi de residència", "Forçosa per incompliment d'acords", "A centre penitenciari" i "Defuncions".

²⁰ També hi ha les sortides per ingrés penitenciari, les quals s'han donat en 14 ocasions i representen l'1,3% de les sortides del 2019. Tanmateix, degut a que no es considera una sortida desitjable ni buscada per part dels poders públics, no es reporta juntament amb les altres.

Figura 41. Sortides dels habitatges d'inclusió per tipologia

Font: Cens de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019. N=1106.

Aquesta distribució de les sortides encaixa amb el perfil d'ingressos de les persones usuàries presentat anteriorment, on es visualitzava que la immensa majoria tenen uns ingressos que disten molt dels necessaris per accedir a un habitatge adequat mitjançant el mercat privat de lloguer de Barcelona i que una proporció important no té ingressos o té ingressos extremadament baixos (Figura 31). Alhora, el perfil d'ingressos de les persones usuàries està darrera d'una part important de la desfocalització dels habitatges d'inclusió exposada en la secció anterior. Concretament, del fet que hi hagi a la xarxa unitats de convivència plenament autònomes (i que per tant no requereixen el suport i/o seguiment socioeducatiu que ofereixen els habitatges d'inclusió) però que no tenen recursos suficients per accedir a un habitatge adequat mitjançant el mercat (perfils 7 i 8 de la Figura 24). Dit d'una altra manera, a l'existència d'un grup important d'unitats de convivència, 334 concretament, que són usuàries de la xarxa simplement perquè amb els seus propis recursos no poden accedir a un habitatge adequat en el mercat de lloguer de Barcelona. Per tant, cal buscar vies de sortida alternatives adequades als seus ingressos i necessitats. Més concretament, recursos d'habitatge assequible però sense suport socioeducatiu integrat.

En aquesta línia, l'informe final del grup de treball de sortides de la XHIB fa un seguit de propostes orientades justament a facilitar sortides adequades a aquest col·lectiu en un context, la ciutat de Barcelona, on l'habitatge públic no arriba a representar ni l'1,5% del parc d'habitatge i on les promocions d'habitatge públic són escasses i per tant cal buscar alternatives. Aquestes propostes inclouen estratègies de diferent índole orientades a aconseguir que l'habitatge tingui un cost assequible per les persones usuàries, entre elles: habitatge compartit, habitatges permanents subvencionats, estratègies de cohabitatge o ajuts al lloguer o altres tipus d'ajuts d'accés a l'habitatge, entre d'altres. La utilitat d'aquestes propostes com a sortides segures dels habitatges d'inclusió raurà en la seva capacitat de reduir el cost

d'habitatge a nivells acceptables donats els ingressos de les unitats de convivència usuàries.

Quin cost haurien de tenir els recursos de sortida per ser assequibles?

Alhora de pensar en recursos d'habitatge que facilitin a les persones plenament autònomes fer sortides segures, un element clau a tenir en compte és el cost que aquests suposen per les unitats de convivència. Això es deu a que la majoria d'unitats de convivència que segueixen a la xarxa tot i ser plenament autònomes ho fan perquè no tenen recursos suficients per accedir a un habitatge a preu de mercat. I per tant, el cost de l'habitatge és la principal barrera que les separa de fer una sortida segura de la xarxa.

Per posar llum sobre aquesta qüestió, en aquesta secció estimem com impacta el cost dels recursos d'habitatge de sortida sobre la seva capacitat de representar una sortida assequible per les persones usuàries de la xarxa, utilitzant com a referència dos preus per m² significativament inferiors al de mercat. Concretament, el preu per m² dels habitatges de protecció oficial de lloguer i dels habitatges de protecció oficial de lloguer adreçats a persones vulnerables. L'elecció d'aquest dos recursos com a punts de referència es deu a que són dues polítiques públiques d'habitatge assequible que tenen el cost per metre quadrat d'habitatge regulat, i per tant, per les quals és senzill fer una estimació dels costos d'habitatge associats. Alhora, aquestes són polítiques que poden assimilar-se en cost a algunes de les propostes fetes pel grup de treball de sortides de la XHIB, ajudant també a valorar la capacitat d'aquestes alternatives per representar sortides viables pels usuaris/es de la xarxa.

Per començar, per a cadascun dels dos recursos hem establert un preu de referència del metre quadrat²¹. Així, pel:

- **Lloguer d'un habitatge de protecció oficial (HPO)** i d'acord amb el que contemplen les convocatòries d'habitatge amb protecció oficial amb règim lloguer del Consorci de l'Habitatge de Barcelona de 2018 i 2020, s'ha establert un preu de **7€/m²** pel lloguer d'un HPO²².
- **Lloguer d'un HPO adreçat a persones vulnerables** s'ha utilitzat el preu per m² emprat a la convocatòria del Consorci de l'Habitatge de Barcelona de 2017 de 36

²¹ A l'Annex 2 hi ha una descripció detallada de la metodologia emprada per arribar al preu per m² establert per a cadascuna de les alternatives.

²² Concretament, es fa referència a les promocions de Can Fabra (41 habitatges, número d'expedient 18-chb-2), Cal Cisó (17 habitatges, número d'expedient 20-chb-1), Via Augusta (13 habitatges, número d'expedient 20-chb-2) i Germanetes (30 habitatges, número d'expedient 20-chb-3), publicades a la pàgina web:

<https://seuelectronica.ajuntament.barcelona.cat/APPS/ofhreg habitatge/promociones/ListarCursoAdjudicaciones.do>

habitatges amb protecció oficial en règim de lloguer per a persones social i econòmicament vulnerables, establert en **4€/m²** el preu del lloguer²³.

A continuació, a aquest preu li hem afegit les despeses comunitàries i l'IBI, que en les bases de les convocatòries s'estimen, independentment de la grandària de l'habitatge, en 80 euros mensuals pels HPO i en 50 euros mensuals pels HPO adreçats a persones vulnerables, en els dos casos a pagar a part del cost del lloguer.

Tenint en compte aquestes dues peces d'informació, podem estimar els costos de llogar un HPO i un HPO per persones vulnerables a la ciutat de Barcelona, així com els ingressos mínims que ha de tenir una unitat de convivència per poder fer front tant al pagament de l'habitatge com de la resta de despeses bàsiques, utilitzant els pressupostos de referència recollits a la Figura 27.

Figura 42. Costos d'habitatge i ingressos mínims necessaris per HPO

Unitat de convivència	Mida mínima de l'habitatge	Cost del lloguer més les despeses comunitàries i l'IBI	Cost dels subministraments bàsics	Costos totals d'habitatge	Costos de la resta de despeses bàsiques	Ingressos mínim necessaris
1 membre	40	360,0 €	38,8 €	398,8 €	442,0 €	840,8 €
2 membres	50	430,0 €	48,5 €	478,5 €	774,0 €	1.252,5 €
3 membres	60	500,0 €	58,2 €	558,2 €	1.106,0 €	1.664,2 €
4 membres	70	570,0 €	67,9 €	637,9 €	1.438,0 €	2.075,9 €
5 membres	80	640,0 €	77,6 €	717,6 €	1.770,0 €	2.487,6 €
6 membres	90	710,0 €	87,3 €	797,3 €	2.102,0 €	2.899,3 €
7 membres	100	780,0 €	97,0 €	877,0 €	2.434,0 €	3.311,0 €
8 membres	110	850,0 €	106,7 €	956,7 €	2.766,0 €	3.722,7 €

Font: Elaboració pròpia

²³ Convocatòria de Tànger (36 habitatges, número d'expedient 17-chb-4), publicada al web: <https://seuelectronica.ajuntament.barcelona.cat/APPS/ofhreg habitatge/promociones/ListarCursoAdjudicaciones.do>

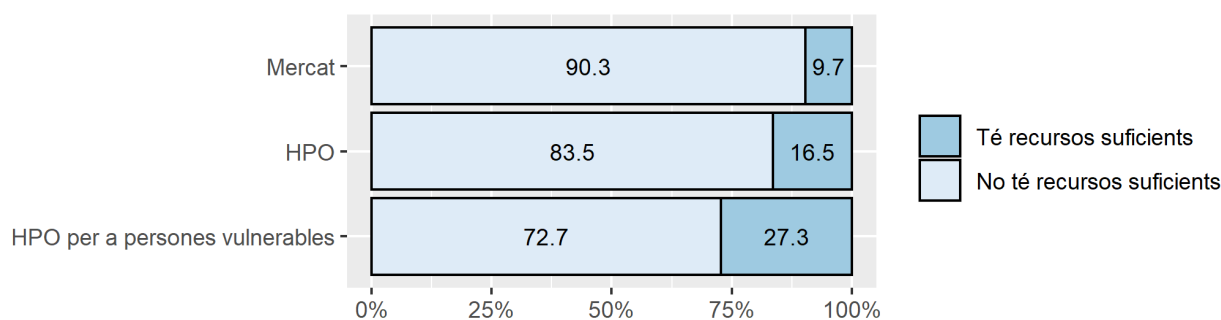
Figura 43. Costos d'habitatge i ingressos mínims necessaris per HPO adreçats a persones vulnerables

Unitat de convivència	Mida mínima de l'habitatge	Cost del lloguer més les despeses comunitàries i l'IBI	Cost dels subministraments bàsics	Costos totals d'habitatge	Costos de la resta de despeses bàsiques	Ingressos mínim necessaris
1 membre	40	210,0 €	38,8 €	248,8 €	442,0 €	690,8 €
2 membres	50	250,0 €	48,5 €	298,5 €	774,0 €	1.072,5 €
3 membres	60	290,0 €	58,2 €	348,2 €	1.106,0 €	1.454,2 €
4 membres	70	330,0 €	67,9 €	397,9 €	1.438,0 €	1.835,9 €
5 membres	80	370,0 €	77,6 €	447,6 €	1.770,0 €	2.217,6 €
6 membres	90	410,0 €	87,3 €	497,3 €	2.102,0 €	2.599,3 €
7 membres	100	450,0 €	97,0 €	547,0 €	2.434,0 €	2.981,0 €
8 membres	110	490,0 €	106,7 €	596,7 €	2.766,0 €	3.362,7 €

Font: Elaboració pròpia

A partir d'aquests llindars d'ingressos, s'estima quantes de les 370 unitats de convivència usuàries de la xarxa a 31 de desembre de 2019 que eren plenament autònomes tenien suficients recursos per fer front als costos d'un HPO de lloguer i d'un HPO de lloguer adreçat a persones vulnerables.

Figura 44. Capacitat econòmica de les unitats per fer sortides segures de la xarxa

Font: Cens de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019. N=370.

Com mostra la Figura 44. Capacitat econòmica de les unitats per fer sortides segures de la xarxa⁴, del conjunt d'unitats plenament autònomes, 61 (incloent les 36 unitats familiars amb ingressos suficients per fer una sortida via mercat privat) tindrien ingressos suficients per fer una sortida segura mitjançant un recurs que tingués un cost similar al de l'habitatge de protecció oficial de lloguer. Això equival al 16,5% del total de les unitats plenament autònomes (o el que és el mateix, al 5,4% del total d'unitats). Per tant, tot i que els HPO de lloguer poden ser una sortida per algunes de les unitats de convivència no ho són per la gran majoria. De fet, si comparem aquest resultat amb les sortides que s'han donat a la pràctica, veiem que només un 1% són a habitatges de lloguer públic. Tanmateix, això pot ser degut més a la falta d'oferta que

no a la falta de capacitat de fer front a les despeses de les famílies. De fet, el lloguer d'un habitatge de forma compartida entre dues unitats de convivència és una sortida que en termes de costos es podria assimilar als d'un lloguer públic i que, d'acord a les dades del cens, ha representat el 4,5% de les sortides.

Els costos del HPO adreçats a persones vulnerables s'adapten millor als nivells d'ingressos de les unitats plenament autònomes, però segueixen suposant un recurs adequat només per 101 de les 370 unitats plenament autònomes (un 27,3%), el que representa el 9% de totes les famílies usuàries. Tanmateix, de nou, ens trobem amb un problema d'oferta d'aquest tipus de recurs que comporta que gairebé no es registrin sortides cap a recursos d'aquest tipus. En canvi, sí que veiem sortides mitjançant el relloguer d'habitacions a preu de mercat (7,9%), que seria una sortida assimilable en costos al HPO adreçat a persones vulnerables.

Més enllà del nombre de sortides que es donen, també és interessant veure en cada cas quantes d'aquestes sortides es podrien fer de manera que les despeses d'habitatge no suposessin una càrrega excessiva per a aquestes famílies, ja que d'acord amb l'Eurostat²⁴, quan les despeses de l'habitatge d'una unitat de convivència superen el 40% dels seus ingressos nets, aquestes despeses representen una sobrecàrrega i la col·loquen en situació de risc d'exclusió residencial. Aquest indicador també és emprat com a referència de la sobrecàrrega pels costos de l'habitatge en altres estudis realitzats a casa nostra (Observatori Metropolità de l'Habitatge de Barcelona, 2018)²⁵. Fent ús d'aquest indicador, la Figura 45 mostra el nombre de sortides potencials a habitatges a preu de mercat, a preu d'HPO i a preu d'HPO per a persones vulnerables i el percentatge d'aquestes que es podrien fer sense que la família es situés en una situació de sobrecàrrega per culpa dels costos de l'habitatge.

Figura 45. Percentatge de sortides que no comportarien sobrecàrrega per les famílies

Tipus d'habitatge	Nombre de sortides	Nombre de sortides sense sobrecàrrega	Percentatge de sortides sense sobrecàrrega
A preu de mercat (12,76€/m ²)	36	9	25,0%
A preu d'HPO (7€/m ²)	61	43	70,5%
A preu d'HPO per a persones vulnerables (4€/m ²)	101	101	100,0%

Font: Cens de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona, 2019.

²⁴ La taxa de sobrecàrrega és un indicador disponible a nivell europeu per part de l'Eurostat, i indica el percentatge de llars que destinen més del 40% de la seva renda a costos d'habitatge. Veure: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/product?code=tespm140>

²⁵ L'Ajuntament de Barcelona i la Generalitat de Catalunya en algunes ocasions també utilitza com a llindar de sobrecàrrega el 30% dels ingressos, però cal tenir en compte que en aquests casos només s'fa referència al costos de pagament del lloguer o l'hipoteca, mentre el llindar del 40% també inclou les altres despeses de l'habitatge (aigua, llum, calefacció, impostos, etc...)

Com es pot veure, només per a 9 de les 36 famílies que es considera que tenen recursos suficients per fer una sortida a preu de mercat fer-ho no les situaria en una situació de sobrecàrrega. En canvi, a mesura que es va reduint el preu per m² la taxa de sortides sense sobrecàrrega creix de manera molt significativa, arribant al 100% en el cas dels habitatges a preu de HPO per a persones vulnerables.

Resumint, si es volen promoure recursos d'habitatge que facilitin sortides dels habitatges d'inclusió de la xarxa, els costos d'aquests han de ser significativament més baixos al cost d'accedir a un habitatge adequat mitjançant el mercat de lloguer de Barcelona. És més, el cost per metre quadrat d'aquests recursos hauria d'estar més a prop dels 4€/m² que dels 7€/m² si es vol que representin una sortida assequible per una proporció important de les persones usuàries dels habitatges de la XHIB. Paral·lelament, cal facilitar que les persones usuàries de la xarxa incrementin els seus ingressos, ja que inclús amb un preu per m² tres cops inferior al preu de mercat quasi tres quartes parts de les unitats plenament autònomes no tenen suficients ingressos per accedir a un habitatge adequat i alhora poder cobrir la resta de necessitats bàsiques.

Conclusions

D'acord al cens de 2019, les 46 entitats de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona comptaven, a 31 de desembre de 2019, amb 809 habitatges i 3160 places d'inclusió a la ciutat de Barcelona. Això significa, 132 habitatges i 650 places més de les que aquestes mateixes entitats gestionaven el 2016.

A través dels habitatges d'inclusió, durant tot el 2019 les entitats han donat un lloc adequat on viure acompanyat de suport socioeducatiu a 4009 persones (quasi un 10% més que el nombre de persones ateses durant el 2016). En concret, les entitats ofereixen a les persones usuàries programes de suport a: la inserció social, acompanyant-les per augmentar els seus nivells d'autonomia personal; a la inserció laboral, amb l'objectiu que trobin noves fonts d'ingressos; i la inserció residencial, per ajudar-les en la cerca de solucions habitacionals normalitzades fora de la xarxa.

D'acord a la definició de població diana consensuada per la xarxa, les places en habitatges d'inclusió haurien d'estar ocupades per persones o unitats de convivència sense recursos suficients per accedir a un habitatge adequat i que, a més, requerissin algun tipus de suport o seguiment socioeducatiu per desenvolupar les tasques quotidianes o per assolir la plena autonomia. Tanmateix, l'anàlisi feta en aquest informe revela que el 39,5% de les unitats de convivència que eren usuàries d'un habitatge d'inclusió de la xarxa a 31 de desembre de 2019 no complia amb aquest perfil de necessitats. Alhora, però, les entitats reporten que necessitarien 315 habitatges i 945 places addicionals per donar resposta a totes les unitats de convivència en situació de necessitat d'un habitatge d'inclusió social que tenen identificades, però que no poden ser ateses donada la saturació del servei, i

comptabilitzen en 1117 les demandes que els han arribat durant l'any però que no han pogut atendre.

Entre les unitats de convivència que no encaixen amb el perfil de la població diana, un grup especialment interessant és el de les que són plenament autònomes però no tenen recursos suficients per accedir a un habitatge adequat fora de la xarxa. De fet, l'anàlisi dels ingressos mostra que, vora d'un 20% de les unitats usuàries de la xarxa no tenen cap ingrés, mentre que en general, la resta tenen ingressos allunyats dels ingressos mínims necessaris per accedir a un habitatge de lloguer adequat en el mercat privat. A més, dues tercers part de les unitats de convivència usuàries no s'espera que puguin augmentar el seus ingressos de manera significativa en el futur, i per tant, si no canvien les condicions del mercat de l'habitatge, mai tindran recursos suficients per fer una sortida a un habitatge via el mercat d'habitatge de lloguer privat de Barcelona.

En aquest sentit, però, cal tenir en compte que l'opció de referència utilitzada en aquest informe (llogar un habitatge per a una sola unitat de convivència) és una opció de màxims poc assequible inclús per la població general de la ciutat. De fet, el 2017, segons l'Observatori Metropolità de l'Habitatge de Barcelona, un 37,2% de les llars que estaven de lloguer a Barcelona dedicaven més del 40% dels seus ingressos a les despeses d'habitatge (Observatori Metropolità de l'Habitatge de Barcelona, 2018).

De fet, el cens mostra que només un 6,1% de les sortides registrades durant el 2019 s'han produït via mercat privat de lloguer d'un habitatge per una sola unitat de convivència, mentre que la majoria de les sortides que es produeixen a través del mercat privat de lloguer s'estan duent a terme en condicions més desfavorables a les utilitzades com a estàndard d'adequació en les estimacions presentades en aquest informe, principalment a través del relloguer d'habitacions. És més, la majoria de sortides dels habitatges d'inclusió de la xarxa es donen gràcies a la xarxa de suport, ja sigui familiar o d'amistats, les quals representen el 33% del total de sortides. En canvi, només un 13,2% tenen a veure amb les polítiques públiques, ja sigui a través del sector públic o del tercer sector social.

Una altra conseqüència de la dificultat de les unitats de convivència de fer sortides segures és que un recurs com els habitatges d'inclusió, que d'acord a la seva definició hauria de ser temporal, s'estigui convertint en un recurs de llarga durada per algunes d'elles. De fet, això es produeix especialment en el cas dels habitatges supervisats, que només compten amb suport socioeducatiu puntual, en els que els temps mitjans d'estada es mouen entre el 3 i el 120 mesos, amb un 50% dels habitatges tenint temps mitjans d'estada superiors als 36 mesos.

De cara a pensar en recursos que puguin complementar els habitatges d'inclusió de la xarxa i representar sortides segures de la mateixa, s'ha vist que tant els habitatges de protecció oficial de lloguer com els HPO per a persones vulnerables podrien ser una opció de sortida per una part de les unitats de convivència plenament autònomes (pel 16,5% en el cas del HPO i el 27,3% en el cas d'HPO per a persones vulnerables) encara són recursos d'habitatge massa cars per la majoria tenint en compte els ingressos de

què disposen. Alhora, però, les sortides que es produirien cap a habitatges amb preus semblants als dels HPO i HPO per a persones vulnerables, permetrien a la majoria de les famílies no haver de dedicar més el 40% dels seus ingressos a l'habitatge. És a dir, no les situarien en una situació de sobrecàrrega per les despeses de l'habitatge. Tanmateix, tot i que els habitatges de protecció oficial són un tipus de recurs d'habitatge assequible que podria afavorir una sortida adequada d'una part dels usuaris/es actuals de la xarxa, la poca oferta d'HPO actual no permet que aquestes sortides segures es donin. A més, per una part important de les persones usuàries els HPO segueix tenint un cost massa elevat donat que tenen ingressos extremadament baixos. Això suggereix que si es volen facilitar sortides segures, la cerca d'habitatge assequible hauria d'anar acompanyada d'esforços orientats a que aquestes famílies incrementin els seus ingressos.

En aquest sentit, cal remarcar que les dues alternatives d'habitatge presentades en aquest informe no volen representar les opcions úniques o més desitjables per complementar els habitatges d'inclusió. Més aviat, volen ser un punt de referència pel que fa al preu del metre quadrat que permeti valorar el potencial de diferents polítiques d'habitatge de donar sortida a les persones usuàries d'habitatges d'inclusió. Per exemple, permet establir que la borsa d'habitatges de lloguer del Consorci de l'Habitatge de Barcelona no és un recurs assequible per la majoria de les unitats de convivència dels habitatges d'inclusió, ja que el rang de preus dels habitatges que s'hi ofereixen es mou entre 6,8 i 18,6 euros per metre quadrat, amb la gran majoria d'habitatges situant-se amb preus entre el preu de mercat (12,76€/m²) i el preu de l'habitatge de protecció oficial de lloguer (7€/m²) utilitzats en aquest informe (veure annex 2), que ja s'ha argumentat que segueixen sent preus elevats per la població usuària dels habitatges d'inclusió. Alhora, permet veure l'adequació d'altres sortides com ara l'habitatge compartit entre dues unitats de convivència, que permetria a les unitats de convivència enfrontar preus similars a l'HPO, o el relloguer d'habitacions, que com hem argumentat pot equiparar-se en cost als HPO adreçats a persones vulnerables.

Recomanacions

La voluntat d'aquest informe és ser útil als membres de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona com a font d'informació per les reflexions i accions que estan duent a terme per promoure més i millors sortides dels habitatges d'inclusió de la xarxa que, com s'ha comentat anteriorment, estan dissenyats per ser un recurs temporal i per tant que aspira a que les persones usuàries puguin acabar vivint en habitatges normalitzats i adequats a les seves necessitats. En aquest sentit, animem a la XHIB a:

- Compartir els resultats d'aquesta avaluació amb totes les entitats membre de la xarxa i utilitzar en els espais i grups de treball que hi ha constituïts la informació i les conclusions que es deriven de la mateixa per tal que aquestes puguin ser tingudes en compte alhora de fer front als reptes plantejats en

aquest informe. En aquest sentit, l'ús que ha fet el grup de treball de sortides de l'informe d'avaluació de 2018 és un exemple de bones pràctiques que esperem que es consolidi en el funcionament de la xarxa, i serveixi com a exemple a altres organitzacions similars.

- Utilitzar la plantilla dinàmica de resultats que acompanya aquest informe per explorar amb més profunditat els resultats del cens i de l'avaluació de necessitats, per exemple desagregant els resultats per àmbit d'actuació principal de les entitats. La plantilla dinàmica ha estat pensada i dissenyada perquè la XHIB compti amb una eina que permeti, al conjunt d'entitats de la xarxa o als grups de treball que es conformin per treballar sobre aquest informe, llegir i explorar els resultats quantitatius del cens i l'avaluació de manera senzilla. L'objectiu és, doncs, que des de la xarxa es puguin complementar les explicacions i conclusions exposades en aquest informe amb d'altres que puguin sorgir d'una lectura dels resultats feta pels membres de la pròpia xarxa, els quals compten amb coneixement específic sobre la problemàtica i les seves dinàmiques.
- Continuar recollint periòdicament informació sobre els perfils de necessitat de les unitats de convivència usuàries per poder estructurar les reflexions que es donen en el si de la xarxa en base a informació rigorosa i actualitzada sobre la situació de les entitats que en formen part i de les persones usuàries.
- No aturar-se en el procés de millora del sistema de recollida de la informació que la xarxa va començar ja el 2016. En aquest sentit, haver fet la recollida de dades de manera conjunta amb l'Agència de l'Habitatge de Catalunya és un pas endavant cap a la sistematització de la informació per a fer-la comparable amb les dades referents a tot el territori, alhora que evitar duplicar la demanda d'informació a les entitats.
- De cara al següent cens, valorar la possibilitat d'afegir a la informació que es recull a nivell d'unitat de convivència el temps que porta sent usuària de l'habitatge d'inclusió. Fer-ho permetria una anàlisi més rica de les necessitats de les unitats de convivència usuàries, podent separar entre perfils més cronificats que porten molt temps dins els recursos de la xarxa i perfils més circumstancials o de durades més reduïdes, i que s'espera que eventualment pugui tenir autonomia suficient per fer una sortida segura.
- Seguir avançant en la homogeneïtzació de la informació aportada per les diferents entitats, com s'ha fet en aquesta ocasió amb la informació sobre ingressos de les unitats familiars, el que ha permès categoritzar totes les unitats de convivència usuàries de l'entitat d'acord a un mateix criteri. En aquest sentit, seria desitjable poder avançar en la mateixa línia pel que fa al criteri d'autonomia personal, tot i que el fet que les diferents entitats tractin amb perfils tant diferents fa aquesta tasca complicada. En tot cas, podria ser un dels aspectes a explorar de cara als propers censos.

Referències bibliogràfiques

- Farré Ribas, M., & Segura Lladó, A. (2018). *Definició de necessitats socials a les que la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona dona resposta*. Barcelona: Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques.
- Farré Ribas, M., & Segura Lladó, A. (2018). *Informe de resultats del cens de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona*. Barcelona: Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques.
- Farré Ribas, M., & Segura Lladó, A. (2019). *Avaluació de necessitats de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona*. Barcelona: Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques. Recollit de https://www.ivalua.cat/sites/default/files/2020-01/21_03_2019_13_09_30_Informe_final_XHIB_0.pdf
- London Development Agency. (2010). *London Housing Design Guide*. London. Recollit de https://www.london.gov.uk/sites/default/files/interim_london_housing_design_guide.pdf
- Observatori Metropolità de l'Habitatge de Barcelona. (2018). *L'habitatge a la metròpoli de Barcelona. Sistema d'indicadors*.
- Penne, T., Cussó Parcerisas, I., Mäkinen, L., Storms, B., & Goedemé, T. (2016). *Can reference budgets be used as a poverty line?* Poverty Reduction in Europe: Social Policy and Innovation.
- Todeschini, F. A., & Blasco, J. (2019). *Avaluació del fons extraordinari per ajuts d'urgència social de l'Ajuntament de Barcelona 2017 i 2018*. Barcelona: Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques.
- Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona. (2017). *Manual d'organització*. Barcelona. Recollit de <http://www.bcn.cat/barcelonainclusiva/ca/2018/6/ManualorganitzacioXHIB2017DEF.pdf>
- Xarxa d'Habitatges d'Inclusió de Barcelona. (2019). *Informe final del grup de treball de sortides*. Barcelona. Recollit de http://www.bcn.cat/barcelonainclusiva/ca/2020/2/XHIB_V5_Informe_Grup_sortides_Dific_Accions_Propostes_SN.pdf

Annex 1. Entitats de la XHIB

Nom de l'entitat	Participa al cens de 2019	Gestionava habitatges el 2019	Entrega la graella de necessitats
ADORATRIUS ESCLAVES DEL SANTÍSSIM SAGRAMENT I DE LA CARITAT	Sí	Sí	Sí
AJUNTAMENT DE BARCELONA	Sí	Sí	Sí
ARRELS FUNDACIÓ	Sí	No	No
ASOCIACIÓN PROVIVIENDA	Sí	Sí	Sí
ASSOCIACIÓ LLIGAM PER A LA INSERCIÓ SOCIAL	Sí	Sí	No
ASSOCIACIÓ AREP PER LA SALUT MENTAL	Sí	Sí	Sí
ASSOCIACIÓ BENESTAR I DESENVOLUPAMENT	Sí	Sí	Sí
ASSOCIACIÓ CATALANA D'INTEGRACIÓ I DESENVOLUPAMENT	Sí	Sí	Sí
ASSOCIACIÓ CEDRE PER LA PROMOCIÓ SOCIAL	Sí	Sí	No
ASSOCIACIÓ DIT I FET	Sí	Sí	Sí
ASSOCIACIÓ IN VIA	Sí	Sí	Sí
ASSOCIACIÓ PER A L'ESTUDI I PROMOCIÓ DEL BENESTAR SOCIAL	Sí	Sí	No
ASSOCIACIÓ PROHABITATGE	Sí	Sí	Sí
ASSOCIACIÓ PUNT DE REFERENCIA	Sí	Sí	No
ASSOCIACIÓ RAUXA	Sí	Sí	Sí
CÀRITAS DIOCESANA DE BARCELONA	Sí	Sí	Sí
CASAL DELS INFANTS PER L'ACCIÓ SOCIAL ALS BARRIS	Sí	Sí	Sí
CENTRE D'ACOLLIDA ASSÍS	Sí	Sí	Sí
CIA. FILLES DE LA CARITAT DE SANT VICENÇ	Sí	Sí	Sí
FUNDACIÓ ACOLLIDA I ESPERANÇA	Sí	Sí	Sí
FUNDACIÓ APIP-ACAM	Sí	Sí	Sí
FUNDACIÓ CATALANA SÍNDROME DE DOWN	Sí	Sí	Sí
FUNDACIO CONCEPCIO JUVANTENY	Sí	Sí	Sí
FUNDACIÓ GRESOL - PROJECTE HOME	Sí	Sí	Sí
FUNDACIÓ INSTITUT DE TRASTORNS ALIMENTARIS	Sí	Sí	Sí
FUNDACIÓ IPSS	Sí	Sí	Sí
FUNDACIÓ MALALTS MENTALS DE CATALUNYA	Sí	Sí	Sí
FUNDACIO MARIA RAVENTOS	Sí	Sí	Sí
FUNDACIÓ PARE MANEL	Sí	Sí	No
FUNDACIÓ PRIVADA BAYT AL-THAQFA	Sí	Sí	Sí

Nom de l'entitat	Participa al cens de 2019	Gestionava habitatges el 2019	Entrega la graella de necessitats
FUNDACIÓ PRIVADA CENTRE D'HIGIENE MENTAL	SÍ	SÍ	SÍ
FUNDACIO PRIVADA ELS TRES TURONS	SÍ	SÍ	SÍ
FUNDACIÓ PRIVADA FOMENT DE L'HABITATGE SOCIAL	SÍ	SÍ	SÍ
FUNDACIÓ PRIVADA JUBERT FIGUERAS	SÍ	SÍ	SÍ
FUNDACIÓ PRIVADA LLARS COMPARTIDES	SÍ	SÍ	SÍ
FUNDACIÓ PRIVADA MAMBRÉ	SÍ	SÍ	SÍ
FUNDACIÓ PRIVADA SERVEI SOLIDARI PER LA INCLUSIÓ SOCIAL	SÍ	SÍ	SÍ
FUNDACIÓ QUATRE VENTS	SÍ	SÍ	SÍ
FUNDACIÓ SALUT I COMUNITAT	SÍ	SÍ	SÍ
FUNDACIÓ SURT	SÍ	SÍ	No
FUNDACIÓ VIACLARA	SÍ	SÍ	SÍ
FUNDACIÓN INSTITUTO DE REINSERCIÓN SOCIAL	SÍ	SÍ	SÍ
INICIATIVES SOLIDÀRIES	SÍ	SÍ	No
SANT JOAN DE DÉU, SERVEIS SOCIALS	SÍ	SÍ	SÍ
SANT PERE CLAVER, FUNDACIÓ SERVEIS SOCIALS	SÍ	SÍ	SÍ
TALLER ESCOLA BARCELONA SCCL	SÍ	SÍ	SÍ

Font: Elaboració pròpia

Annex 2. Cost de referència del m² de lloguer

Aquest annex detalla la metodologia emprada per establir el cost del lloguer per m² en tres escenaris:

- 1) El mercat privat de lloguer de Barcelona
- 2) Els habitatges de protecció oficial de lloguer
- 3) Els habitatges de protecció oficial de lloguer adreçats a persones vulnerables

Mercat privat de lloguer

Per calcular el cost de referència del m² de lloguer en el mercat privat de lloguer de Barcelona hem emprat les dades que l'INCASÒL fa públiques a través del Servei d'Estudis i Documentació d'Habitatge. Concretament, les dades sobre el preu mensual mitjà del m² en el tercer trimestre de 2019 per cadascun dels barris de Barcelona, les quals estan disponibles a la web d'habitatge de la Generalitat²⁶.

Figura 46. Lloguer mensual mitjà contractual per m² per barri²⁷

Barri	€/m ²	Barri	€/m ²	Barri	€/m ²
La Trinitat Vella	8,87	El Guinardó	12,97	El Putxet I El Farró	14,99
Ciutat Meridiana	9,36	La Font De La Guatlla	13,02	La Maternitat I Sant Ramon	15,04
Canyelles	9,54	La Sagrera	13,19	El Camp D'en Grassot I Gràcia Nova	15,18
El Bon Pastor	10,26	La Teixonera	13,23	La Dreta De l'Eixample	15,20
Sant Genís Dels Agudells	10,40	La Bordeta	13,34	Les Corts	15,23
La Guineueta	10,52	La Vall d'Hebron	13,39	El Poblenou	15,52
La Marina De Port	11,14	Can Baró	13,53	La Vila De Gràcia	15,58
La Verneda I La Pau	11,18	El Camp De l'Arpa Del Clot	13,65	Sant Pere, Santa Caterina I La Ribera	15,74
Les Roquetes	11,27	La Salut	13,72	Sant Gervasi - Galvany	15,95
El Turó De La Peira	11,57	El Clot	13,82	Vallvidrera, El Tibidabo I Les Planes	16,04
El Besòs I El Maresme	11,57	Vallcarca I Els Penitents	13,87	Pedralbes	16,41
Sant Martí De Provençals	11,89	Sant Antoni	13,88	Sant Gervasi - La Bonanova	16,45
Montbau	12,12	Sants	13,90	Sarrià	17,19
Vilapicina I La Torre Llobeta	12,13	Hostafrancs	14,10	Les Tres Torres	17,29
La Trinitat Nova	12,22	El Baix Guinardó	14,23	La Barceloneta	17,74

²⁶ Aquestes dades fan referència al preu mitjà pel conjunt de nous contractes de lloguer en cada barri. Els preus estan calculats a partir de les fiances dipositades a l'Incasòl, i per tant només tenen en compte els contractes que l'Incasòl ha pogut geolocalitzar. Les dades es poden trobar a la pàgina web: http://habitatge.gencat.cat/ca/dades/estadistiques_publicacions/indicadors_estadistiques/estadistique_s_de_construccio_i_mercat_immobiliari/mercant_de_lloguer/lloguers-barcelona-per-districtes-i-barris/

²⁷ Per 6 del 73 barris de la ciutat no hi ha dades disponibles degut a que no es publica la informació dels àmbits en que hi ha menys de sis contractes registrats.

Barri	€/m ²	Barri	€/m ²	Barri	€/m ²
El Congrés I Els Indians	12,27	Sants - Badal	14,25	La Vila Olímpica Del Poblenou	17,87
Navas	12,39	El Fort Pienc	14,30	Diagonal Mar I El Front Marítim Del Poblenou	18,52
Sant Andreu	12,47	El Barri Gòtic	14,32	Torre Baró	-
La Prosperitat	12,56	El Poble Sec - El Parc Montjuïc	14,39	La Marina Del Prat Vermell - AEI Zona Franca	-
Verdun	12,60	Provençals Del Poblenou	14,42	La Clota	-
Horta	12,63	El Parc I La Llacuna Del Poblenou	14,54	Can Peguera	-
Porta	12,75	La Nova Esquerra De l'Eixample	14,63	Vallbona	-
La Font D'en Fargues	12,76	La Sagrada Família	14,63	Baró De Viver	-
El Coll	12,79	El Raval	14,71		
El Carmel	12,82	l'Antiga Esquerra De l'Eixample	14,72		

Font: Servei d'Estudis i Documentació d'Habitatge, a partir de les fiances de lloguer dipositades a l'INCASÒL.

A partir d'aquestes dades, prenem com a referència el valor mitjà del m² del barri que ocupa el percentil 33, i que per tant té un terç dels barris de Barcelona amb preus mitjans per m² inferiors. Aquest barri és La font d'en Fargues amb un preu mitjà de 12,76 euros mensuals el m². Per tant, en 23 dels 73 barris de la ciutat el preu mitjà del lloguer és igual o inferior al preu de mercat que utilitzem en el marc d'aquest informe.

Habitatge de protecció oficial de lloguer

Per calcular el cost d'accedir a un Habitatge de Protecció Oficial (HPO) a la ciutat de Barcelona, s'ha agafat com a referència les convocatòries d'HPO de 2019 i 2020 publicades a la pàgina web del Consorci de l'Habitatge de Barcelona en el moment de consulta²⁸. Es tracta de les següents convocatòries:

- Promoció de Can Fabra: 41 habitatges en règim de lloguer, els quals tenen una mida que es mou en un rang entre 53,26 m² i 59,98 m².
- Promoció de Cal Cisó: 17 habitatges en règim de lloguer, els quals tenen una mida que es mou en un rang entre 57,08 m² i 79,27 m².
- Promoció de Via Augusta: 13 habitatges en règim de lloguer, els quals tenen una mida que es mou en un rang entre 53,69 m² i 79,92 m².

El preu de lloguer de règim general de les tres promocions està fixat en 7€/m².

28

<https://seuelectronica.ajuntament.barcelona.cat/APPS/ofhreg habitatge/promociones/ListarCursoAdjudicaciones.do> (09/9/2020)

A partir d'aquestes dades, hem assumit que el preu per metre quadrat és constant independentment del total de metres quadrats de l'habitatge, i per tant hem establert en 7€/m² com a cost de referència dels lloguers d'habitatge de protecció oficial.

Habitatge de protecció oficial de lloguer adreçat a persones vulnerables

En el cas dels Habitatge de Protecció Oficial (HPO) per a persones social i econòmicament vulnerables, s'ha agafat com a referència la convocatòria de 2017 de la promoció 36 habitatges en règim de lloguer al carrer Tànger 40-42, amb mides que es mouen en un rang entre 42,52 m² i 58,50 m², la qual fixa el preu mensual del m² en 4€²⁹.

A partir d'aquestes dades, hem assumit que el preu per metre quadrat és constant independentment del total de metres quadrats de l'habitatge, i per tant hem establert en 4€/m² com a cost de referència dels lloguers d'habitatge de protecció oficial adreçats a persones social i econòmicament vulnerables.

Habitatge de la borsa d'habitatges de lloguer de Barcelona

Finalment, s'ha mirat el preu per m² dels habitatges oferts a la borsa d'habitatges de lloguer del Consorci de l'Habitatge de Barcelona, per explorar si aquesta podria ser una sortida adequada per les unitats de convivència usuàries dels habitatges d'inclusió de la xarxa. Per fer-ho, s'han utilitzat totes les ofertes vigents a la web de la borsa d'habitatges de lloguer de Barcelona a data 13 d'octubre de 2020³⁰.

Figura 47. Preu per metre quadrat dels habitatges de la borsa d'habitatges de lloguer de Barcelona

Districte	Referència de l'oferta	Mida de l'habitatge (en m ²)	Preu del lloguer mensual (en €)	Preu per m ²
Nou Barris	BAR-85205	71	480	6,8
Nou Barris	BAR-85479	99	696	7,0
Sants	BAR-85297	118	850	7,2
Sant Martí	BAR-83983	68	550	8,1
Sant Martí	BAR-84157	52	450	8,7
Eixample	BAR-83174	70	650	9,3

²⁹

<https://seuelectronica.ajuntament.barcelona.cat/APPS/ofhreg habitatge/promociones/ListarCursoAdjudicaciones.do> (25/2/2020)

³⁰ <https://habitatge.barcelona/borsa-pisos/?page=cercador> (13/10/2020)

Districte	Referència de l'oferta	Mida de l'habitatge (en m ²)	Preu del lloguer mensual (en €)	Preu per m ²
Nou Barris	BAR-85477	64	600	9,4
Horta - Guinardó	BAR-84907	68	640	9,4
Horta - Guinardó	BAR-85245	64	625	9,8
Sant Martí	BAR-85485	80	790	9,9
Sant Martí	BAR-85226	58	580	10,0
Gràcia	BAR-85089	60	600	10,0
Sant Andreu	BAR-85706	88	895	10,2
Sant Andreu	BAR-85692	52	530	10,2
Sant Andreu	BAR-85221	68	700	10,3
Horta - Guinardó	BAR-85225	74	800	10,8
Sant Martí	BAR-85075	61	660	10,8
Sants	BAR-85427	64	700	10,9
Nou Barris	BAR-85108	61	670	11,0
Nou Barris	BAR-85593	57	630	11,1
Sants	BAR-85581	78	870	11,2
Nou Barris	83JX	58	650	11,2
Sant Andreu	BAR-85632	61	690	11,3
Sants	BAR-85243	75	850	11,3
Nou Barris	BAR-85428	57	650	11,4
Sant Martí	BAR-85705	70	800	11,4
Sants	BAR-85621	77	900	11,7
Ciutat Vella	BAR-84976	59	690	11,7
Horta - Guinardó	BAR-84989	47	550	11,7
Sants	BAR-85300	50	590	11,8
Nou Barris	019GY	57	675	11,8
Sarrià - Sant Gervasi	BAR-85238	76	900	11,8
Sants	BAR-85535	67	800	11,9
Les Corts	BAR-85566	79	960	12,2
Nou Barris	BAR-85195	41	500	12,2
Horta - Guinardó	02UT	45	550	12,2
Sant Martí	BAR-85223	62	770	12,4
Sant Martí	BAR-85686	67	836	12,5

Districte	Referència de l'oferta	Mida de l'habitatge (en m ²)	Preu del lloguer mensual (en €)	Preu per m ²
Gràcia	BAR-85077	64	800	12,5
Nou Barris	BAR-85298	50	630	12,6
Sant Martí	BAR-85217	50	650	13,0
Eixample	BAR-58196	70	950	13,6
Horta - Guinardó	BAR-85299	42	600	14,3
Eixample	BAR-85649	63	900	14,3
Sant Martí	BAR-85699	50	725	14,5
Ciutat Vella	BAR-85276	52	790	15,2
Ciutat Vella	BAR-85567	41	660	16,1
Ciutat Vella	BAR-85583	30	550	18,3
Ciutat Vella	BAR-85652	35	650	18,6

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de la borsa d'habitatges de lloguer de Barcelona

Els habitatges que tenien en oferta van des dels 6,8 fins els 18,6 euros per metre quadrat, situant-se la gran majoria entre el preu de mercat (12,76€/m²) i el preu de l'habitatge de protecció oficial de lloguer (7€/m²) utilitzats en aquest informe.